

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ქართული ფილოლოგიის დეპარტამენტი

მზია ლაზიშვილი

დავით გურამიშვილის „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“ -
ლიტერატურულ-მხატვრული ანალიზი

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარდგენილი

დისერტაციის ავტორეფერატი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:
ფილოლოგიის დოქტორი შოთა ჯიჯიეშვილი

ბათუმი

2019

1. შესავალი

„წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, ბოლო ნაწილი „დავითიანისა“, ინოვაციურ ცვლილებათა სიმრავლეა ქართული ლიტერატურისათვის. „დავითიანის“ პოლიჟანრულ წიგნში გურამიშვილის შემოქმედებით გამბედაობას არა აქვს საზღვრები. რუსთველური შაირით, ძველი ქართული ენობრივი ფორმებითა და ჰიპერბოლა-მეტაფორული აზროვნებით დაწყებული წიგნი კარნავალური ლიტერატურის ამბივალენტური გრადაციებითა და პასტორალურ-ბუკოლიკური თემაზე შექმნილი ქაცვიას პერსონაჟის ახალი ქართული მეტაფორიზმებით სრულდება. ძველი ქართული კლასიკური ლიტერატურის მკითხველს ბევრ სიახლეს სთავაზობს ავტორი ერთ მცირე პოემაში, შეცვლილია კულტურულ-ისტორიული რაკურსები, ესთეტიკური ხედვა, მცირდება მხატვრული კლიშეები, სტილური თუ ჟანრობრივი უნივერსალიზმი.

„წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“ გზავნილია ახალი ქართული მწერლობისათვის ევროპიდან. ოდესღაც ასეთი ინოვაციური ხედვა „სპარსული“ ამბის შარმით შესთავაზა ქართველ მკითხველს რუსთაველმა. ამჯერად, „ვესელა ვესნას“ ვისმენთ, რომელიც სლავურ-ევროპული ლიტერატურის ინტერესს აღძრავს, რათა გადაგვაკითხოს ის ისტორიული, სოციოლოგიური, კულტურულ-ლიტერატურული კონტექსტები, რომლებშიც თავად ცხოვრობდა.

თემის აქტუალურობა

უმთავრესი საფიქრალი, რომლის წინაშეც ვდგავართ, ასეთია: როგორ უნდა დაიწეროს ნაწარმოების ლიტერატურულ-მხატვრული ანალიზი დღეს? უკანასკნელი სიტყვა იტევს იმ თეორიულ-მეთოდოლოგიურ სისტემათა მრავალფეროვნებას, რომელსაც გვთავაზობს თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეობა. გვინდოდა შემოგვეთავაზებინა სისტემა, რომელიც მოგვცემდა საშუალებას ერთი მცირე ქართული პოემა კონკრეტული ჩარჩოს ფარგლებში ისე გვეკვლია, რომ არც ერთი ძირითადი ასპექტი ლიტერატურულ-მხატვრული ანალიზისა არ დაგვრჩენოდა ყურადღების მიღმა. მით უფრო, როგორც შევნიშნეთ, პოემა არაერთ ლიტერატურათმცოდნეს უკვლევია და გვინდოდა თითოეული მათგანის ღვაწლი და დამსახურებაც წარმოგვეჩინა და კვლევა მათზე დაყრდნობით წაგვემართა.

მიზნები და ამოცანები

გურამიშვილი მრავალმხრივი გენიოსია. მის შესახებ დაწერილი კვლევები ხშირად ამ ავტორზე ერთმანეთის გამომრიცხავ მასალასაც შეიცავს. მას ხატავენ მებრძოლ გმირადაც და ცხოვრებისგან დაჩაგრულ სწავლულადაც. ჩვენი მიზანია, კიდევ ერთი ინტერპრეტაცია წარმოვადგინოთ გურამიშვილის შემოქმედების ერთი ნაწილისა (პოემა „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულისა“) და ასე კიდევ უფრო მივუახლოვდეთ მის შემოქმედებას.

მეთოდოლოგიური საფუძველი

მეთოდოლოგიური საფუძველი ნაშრომისა ემყარება ლიტერატურის უნივერსალურობის იდეას. რამდენადაც მეცნიერების საფუძველი სტრუქტურულ ფორმათა შექმნაა, ვცადეთ განგვესაზღვრა საკვლევი პოემის ადგილი ზოგად ლიტერატურულ ჭრილში. ამდენად, თანამედროვე კომპარატივიზმი მივიჩნიეთ კვლევისათვის უნივერსალურ მეთოდად, კონკრეტულად დავეყრდენით მარინოს წიგნს („კომპარატივიზმი“) და კომპარატივისტული კვლევის ინვარიანტულ სისტემას.

ნაშრომის ბოლო ნაწილი, ლიტერატურული ინვარიანტები პოემისა, ეყრდნობა თანამედროვე ლიტერატურათმცოდნეების რენე უელეკისა და ოსტინ უორენის „ლიტერატურის თეორიას“ (2010). ამ წიგნის კონკრეტულ ნაწილზე („ლიტერატურის შინაგანი შესწავლა“) დაყრდნობით მომზადდა სქემა, რომლის საფუძველზეც შევეცადეთ პოემის ლიტერატურული ინვარიანტთა სისტემის კვლევა წარმოგვედგინა.

კვლევის თეორიული ღირებულება და სამეცნიერო სიახლე

წინამდებარე ნაშრომი პირველი მცდელობაა ქართულ სინამდვილეში ერთი ქართული პოემის კომპარატივისტული ინვარიანტთა სისტემის ფარგლებში წარმოდგენისა. საკვლევმა მასალამ ერთ სიბრტყეზე განაღაგა ბუკოლიკურ-პასტორალური მწერლობა, გროტესკულ-კარნავალური ლიტერატურა და მათ ჭრილში ქართული მწერლობა. ვფიქრობთ, ასე წარმოდგენილი ინვარიანტები საკვლევი პოემისა რამდენადმე აწესრიგებს ზოგადად ქაოტურ სისტემას ლიტერატურული კვლევებისა და გვადლევს საშუალებას ისტორიულ სივრცეში დავინახოთ ერთი ქართული პოემის ადგილი მსოფლიო ლიტერატურაში.

2. კომპარატივისტიკა და კვლევის ინვარიანტული სისტემა;

ინვარიანტთა სისტემა:

შემოქმედება მრავალფეროვანია, ვარიანტულია. ყოველი ახალი შედეგი განუმეორებელი, განსხვავებულია. თუმცა არის მათში რაღაც მუდმივი სიდიდე, უცვლელი სახე, რომელსაც კომპარატივისტები ინვარიანტებს უწოდებენ.

შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა გვთავაზობს კონკრეტულის კვლევა მასში სწორედ კაცობრიობის მეხსიერების კვლევით დავიწყოთ. აღმოვაჩინოთ ინვარიანტები შემოქმედთა ოსტატურ ვარიაციებში. ინვარიანტებს მარინო ჩონჩხს, მარღვს, სტრუქტურას უწოდებს და უმთავრესად ოთხი ტიპის ზოგად-ინვარიანტულ სისტემას გვთავაზობს (მარინო, 2010 :95)

1. ანთროპოლოგიური - მათი კვლევა წარმოაჩენს ნაწარმოების სიღრმეებს, მწერლის მიზანდასახულობას.
2. თეორიულ-იდეოლოგიური - ამ ტიპის ინვარიანტებში მარინო გულისხმობს „ადამიანის ძირითად, საწყის გამოცდილებას და პრობლემებს - სიცოცხლეს, სიყვარულს და .შ. (Ur-problem);
3. თეორიულ-ლიტერატურული - გულისხმობს „სრულ ან ნაწილობრივ ლიტერატურულ თეორიებს, რომლებიც უკვე დამუშავებულია“;
4. ლიტერატურული - გულისხმობს იმ ტიპის ინვარიანტებს, რომლებიც ერთმანეთისაგან ძალიან დაშორებულ ლიტერატურებში მეორდება, როგორც არაპირდაპირი გავლენისა შედეგი, თუმცა არის როგორც ნამდვილი ლიტერატურული ინვარიანტი.

3. პოემის ანთროპოლოგიური ინვარიანტები;

როგორც შესავალ ნაწილში აღინიშნა, პოემა პასტორალური თემატიკისაა და შესაბამისად, უმთავრესია სწორედ ამ თემატიკის განვითარების საფეხურების კვლევა, პოემის სიუჟეტთან მათი დაახლოება, რათა შეიქმნას სურათი რა გზით მიდიოდა ამ თემატიკის ტექსტთა „ანთროპოლოგია“, რა გზა გაიარა მან და როგორი ხორცშესახმა ჰპოვა გურამიშვილის მიერ. პოემის ანთროპოლოგიური ინვარიანტები შეიძლება ასე დავაჯგუფოთ:

1. ანტიკურ-მითოლოგიური - თეოკრიტოსი;
2. ბიბლიური ალუზიები.

3.1. პოემის ანტიკურ-მითოლოგიური ინვარიანტები

ელინური ხანა - თეოკრიტოსი

ანტიკური ხანის მწყემსური ცხოვრების ამსახველ ლიტერატურას ბერძნული ტერმინით - ბუკოლიკით მოიხსენიებენ, ხოლო შუასაუკუნეების ბოლოს აღორძინებულ მწყემსური თემატიკის ტექსტებს - პასტორალის სახელით. თუმცა თემატიკის ერთობა ცხადყოფს, რომ საქმე გვაქვს ერთი ჟანრის განვითარების სხვადასხვა ეტაპთან.

თეოკრიტოსი მოღვაწეობის ხანა „ალექსანდრიული პოეზიის დიდების ხანად“ არის შერაცხული ანტიკურ ლიტერატურაში. ალექსანდრიის ბიბლიოთეკაში მოღვაწე პოეტები გახლდათ ბერძნული ლიტერატურისა და ხელოვნების მცოდნე-დამფასებლები. თეოკრიტოსი მათ შორის გამორჩეულია. 500 წელია გასული გეომეტრიული რენესანსის (ჰომეროსის) პერიოდიდან დიდი ელინური პოეზიის დიდების ხანამდე, ჰომეროსიდან-თეოკრიტოსამდე. ამ უკანასკნელს „მცირე ჟანრის ჰომეროსად მოიხსენიებენ“. საგულისხმოა, რომ ის ერთ-ერთი პირველი „გაექცა“ ჰომეროსის მიმბაძველებს და (პოეტ კლიმაქსთან ერთად) და გრძნობათა ახლებური წარმოსახვისათვის ახლებური ფორმები შესთავაზა მკითხველს. ვგულისხმობთ ლირიკური ჟანრის ახლებური ფორმის - იდილიის - ჩამოყალიბებას.

დაკვირვება ცხადყოფს, რომ თეოკრიტოსის გავლენა დიდია ნებისმიერი ეპოქის პასტორალური ჟანრის ტექსტებზე. ნიჭიერი პოეტი სათავეს უდებს მარადიული პრობლემების ასახვას მსოფლიო ლიტერატურაში. განვიხილოთ მხატვრული სახეები, რომლებიც „მხიარულ ზაფხულში“ უშუალოდ თეოკრიტოსის გზით, პირდაპირ თუ ირიბად, ჩანს შემოსული.

უპირველესად დამაფიქრებელია პერსონაჟთა სახელების ეტიმოლოგია. ცნობილია, რომ იშვიათად არქმევდნენ სახელებს პასტორალი ავტორები თავიანთ პერსონაჟებს. ამ შემთხვევაში ორივე გმირის სახელი მცენარესთანაა დაკავშირებული. დაფნა და ქაცვი - მწყემსური ცხოვრებისთვის არ გახლავთ უცხო, საგულისხმოა ამასთანავე ისტორიები. ორივე გმირის სახელი მშობელთა ცოდვასთან ასოცირდება.

ორივენი ცხოვრებას იწყებენ, თითქოსდა არა უცოდველი ბავშვობიდან, არამედ იღებენ მძიმე მემკვიდრეობას და იბრძვიან თავისუფლებისათვის.

გურამიშვილსაც ხვდა წილად მსგავსი მემკვიდრეობა, ფსევდორუსთაველობა არ ხიბლავდა (როგორც თეოკრიტოსს ფსევდოჰომეროსობა). თუმცა არაერთი ლექსი გამართა რუსთველური შაირით. მათ შემლეს (თეოკრიტოსი-გურამიშვილი) და განზე გადგნენ დიადი წინამორბედების გავლენისაგან. მკითხველებს სიყვარულის ახალი ისტორიები შესთავაზეს, უბრალო ადამიანების ცხოვრებისეული წვრილმანები გააცოცხლეს, მწყემსები (მარადიული პროფესია) თავიანთ ბუნებრივ გარემოში წარმოგვიდგინეს და მსოფლიო ლიტერატურას ლამაზი პერსონაჟები შემატეს: დაფნისი - ძროხების მწყემსისა და ქაცვიას - „ბრიყვი“ მწყემსის სახით.

3.2. ბიბლიური ინვარიანტები

„წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“ , როგორც შევნიშნეთ, ანტიკური ლირიკის ელემენტებსაც შეიცავს, თუმცა უმთავრესი გარემო აქაც ბიბლიური წიგნებითაა ნასაზრდოები. შეიძლება ითქვას, რომ ეს საკითხი ერთ-ერთი ყველაზე ნაცნობი თემაა მკვლევართათვის. ამიტომ უმთავრესად საკითხთა სისტემატიზირებას შევეცდებით.

ა) პოემის ექსპოზიცია, როგორც ბიბლიური ალუზია

შემოქმედებით მრავალფეროვნებაში ფაბულათა ერთიანობა-გამეორების საკითხები ყველაზე ნათელი დასტურია იმისა, რომ სამყარო ერთიანი ორგანიზმია, ლიტერატურას სწორედ ეს ერთობა ასაზრდოებს და თითოეული ხელოვნების ნიმუში ნაწილია ამ ერთობისა. ამ საკითხებზე არაერთ საინტერესო კვლევას იცნობს ლიტერატურათმცოდნეობა. არაერთი მხატვრული ტექსტის ფაბულა უშუალოდ ბიბლიური სიუჟეტებით საზრდოობს.

განსახილველი პოემის სტრუქტურული ერთგვაროვნება ბიბლიის დაბადების წიგნის პირველივე გვერდებთან შენიშნა მკვლევარმა დ. ბედიანიძემ და ამ საკითხს საკუთარ დისერტაციაში ვრცელი მსჯელობა მიუძღვნა. სამოთხის ბადის დაკარგვის ეპიზოდს დეტალურად განიხილავს და ასკვნის, რომ გურამიშვილის პოემაში მწყემსი გოგონას მიერ საკუთარი ხელით დაწნული გვირგვინისა და თავის შეთავაზება, რეალურად გამეორებაა ევას ცოდვისა.

მაშასადამე, ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში დამკვიდრებული მოსაზრება, რომ ქაცვია-ადამისა და მწყემსი გოგონა-ევას იდენტობაზე, გასაზიარებელია. შესაბამისად, პოემის ექსპოზიცია იმეორებს დაბადების წიგნის კონკრეტული ეპიზოდის ფაბულას, ჩონჩხს. ხორცმესხმა კი, ამბავი, სიუჟეტი, კომპოზიცია სხვა გარემოსა და სხვა დროს წარმოაჩენს. ნაწარმოების იდეურ-მხატვრულ ღირებულების თვალსაზრისით ბიბლიური სახეების გააზრება მეტად საინტერესოა.

ბ) ბიბლიური სახე-სიმბოლოები და ეპიზოდები პოემაში;

უმთავრესი ბიბლიური სახე, რომელიც გვხვდება ზოგადად პასტორალური ჟანრის ტექსტებში, და კონკრეტულად გურამიშვილის პოემაში „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, გახლავთ მწყემსის სიმბოლიკა. აბრაამი, იაკობი, მოსე, დავითი - ეს არასრული ჩამონათვალია იმ დიდი მამამთავრებისა მწყემსებად რომ იწოდებოდნენ და ბიბლიური რჩეული ერის ისტორია შექმნეს. ძველი აღთქმის თითოეულ გონიერ მწყემსში იკითხება ქრისტეს წინარე სახე. მშრომელი მწყემსი „კეთილმა მწყემსმა“ ჩაანაცვლა.

ქაცვიც მწყემსია, რომლისთვისაც მთავარი ღირებულება სულის სამსახურია, ზნეობაა, მორალია. სხვებს მოძღვრავს (მწყემს გოგონას) და შიშობს არსად შეცდეს, არ გაიმეოროს ძველი მწყემსების ცოდვა. ქაცვია იბრძვის „კეთილი მწყემსობისთვის“. დარდობს, რომ არ მისცეს ცოდნა, „მწყემსობით ბრყვად გაზარდეს“. ხვდება, რომ მხოლოდ ფიზიკური შრომა და თავგანწირვა არ კმარა. ქაცვია მწყემსი კარგი ქრისტიანია. ადამიანური სრულყოფისათვის მებრძოლი უარს ამბობს პირისპირ შეყრილ ბედნიერებაზე. წიგნით „უცები“ მწყემსობაში ისწავლიდა ლოდინს, მოთმინებასა და ბრძოლას. მზადაა კაცობრიობის ისტორია მოისმინოს და გაიაზროს, ადამიდან საკუთარ სატრფომდე გავლილი გზა კიდევ ერთხელ გაიაროს, რათა არ შეცდეს.

შესაბამისად, ვფიქრობთ, გურამიშვილმა პასტორალურ პოემას კიდევ უფრო დიდი ფუნქცია მისცა, მან გაიაზრა მსოფლიოს დიდ „მწყემსთა“ თავგადასავლები და ბიბლიური გამოცდილება, შექმნა პოემა, რომელშიც მწყემსთა იდილიური ყოფა კი არა (გავიხსენოთ, თუნდაც ქაცვის არსებობა), მწყემსთა სიბრძნე წარმოაჩინა, ცხოვრება გვასწავლა. სინამდვილესა და წარმოსახვას, დროსა და სივრცეს

შორის საზღვრები დაარღვია და სამყაროს კანონზომიერების ისტორიული საფუძვლები ასე გაგვანაზრებინა.

გ) პერსონაჟთა მორალური და ბიბლიური სწავლება ცოლქმრობის საიდუმლოს შესახებ;

მკვლევართა ერთი ნაწილისათვის ქაცვია მწყემსის გადაწყვეტილება, უარყო გოგონას შეთავაზება და ღვთის შიშის კარნახით დალოდებოდა მშობლის კურთხევას, არ გაემეორებინა მამის ცოდვა, ხელოვნურ ფაქტადაა წარმოჩენილი და მხოლოდ მორალის მშრალ ქადაგებად მიიჩნევა.

უნდა ითქვას, რომ სწორედ ეს გადაწყვეტილებაა პოემის ხერხემალი და შესაბამისად, ამ გადაწყვეტილების ესთეტიკურ წარმოდგენაზე დამოკიდებული პოემის არსი. ქრისტიანული მრწამსით, არც ერთი ადამიანური ურთიერთობა არაა ისეთი მჭიდრო და ღრმა, როგორც ცოლქმრობა. ყოველივე ამის საფუძველი იწყება ჯერ კიდევ ძველი აღთქმიდან.

ცოლქმრობას სახარება ქრისტესა და ეკლესიის ურთიერთობას ადარებს. მეუღლეებისაგან ქრისტეს ეკლესია მოითხოვს ისეთ სიყვარულს, როგორც გააჩნდა ქრისტეს ეკლესიის მიმართ. საუბარია თავგანწირვასა და სრულფასოვან სიყვარულზე. ამ მორალით მცხოვრები პერსონაჟისა და გარემოს შექმნაა დავით გურამიშვილის უმთავრესი საზრუნავი. ამ თვალსაზრისით ქაცვია არსებითად განსხვავდება ანტიკური ბუკოლიკური და ხშირ შემთხვევაში, ევროპული პასტორალური ჟანრის პერსონაჟებისაგან. მისი ზნეობა სუფთაა, იგი ქრისტეს ეკლესიის სწავლებით საზრდოობს, რადგან იაზრებს, რომ მამას ცოდვამ მხოლოდ შიში, შერცხვენა, საფრთხე მოუტანა. ეკლესიური სწავლება მისთვის თავშესაფარია, რომელიც იხსნის უზნეობის სახელისაგან.

შესაბამისად, ქრისტიანული მორალური პოემაში უმთავრესად ქორწინების საიდუმლოს ერთგულებაში მჟღავნდება და მისი დაცვა ქაცვია მწყემსის მხატვრული სახის ძირითადი მახასიათებელია.

4. პოემის თეორიულ-იდეოლოგიური ინვარიანტები;

4.1. პირველი გროტესკული რომანი და კარნავალიზაციის კონცეფცია

(მიხაილ ბახტინის მიხედვით);

რამდენადაც დავით გურამიშვილი ძველი ქართული მწერლობისა და ახალი ქართული ლიტერატურის გზასაყარზე დგას, ხოლო პირველი მოიაზრება, როგორც შუასაუკუნეების კლასიკური მწერლობა და მეორე - როგორც ახალი ევროპული ლიტერატურის ნაწილი, თამამად შეიძლება შევნიშნოთ, რომ გურამიშვილის კვლევის დროს მიხაილ ბახტინის წიგნი „ფრანსუა რაბლეს შემოქმედება და შუა საუკუნეებისა და რენესანსის ხალხური კულტურა“ დიდ სამსახურს გაგვიწევს. დიდი მეცნიერის სადისერტაციო ნაშრომი რაბლეს როლს განსაზღვრავს რენესანსის ეპოქის კულტურულ-მემკვიდრეობით სივრცეში. ხელოვნების ესთეტიკური ხედვის ცვლილება გამოიკვლია ბახტინმა ერთი რომანის „გარგანტუასა და პანტაგრუელის“ მაგალითზე. საკითხი იმდენად განზოგადდა, რომ ტერმინები ნაშრომიდან ლიტერატურის თეორიის სახელმძღვანელოს აუცილებელ ნაწილებად იქცა. ხელოვნების ესთეტიკური ხედვის მსგავსი ცვლილება პირველად და მკაფიოდ ჩვენში დავით გურამიშვილის „დავითიანში“ დაფიქსირდა.

გროტესკი

გროტესკული ლიტერატურის ორი ძირითადი მახასიათებელია:

I – ის აღარ ესწრაფვის გამოხატოს „უნივერსალურ მთლიანობა“, რადგან სამყარო მოშორდა ამ უკანასკნელს;

II - ის მზადაა შექმნას ახალი სამყარო, იაზრებს ერთდროულად საკუთარ არასრულყოფილებასა და ძალას და ქმნის არასრულყოფილსა და ძლიერს - გროტესკულ სახეს, რომელიც უკვე „მუცელქმნილია“.

და საიდან ასეთი ძალა? ასეთი მუდმივობა?

ეს ხალხის ძალაა, რომლის შესაძლებლობები და ძალა ირწმუნა ხელოვანმა - ეს გროტესკული ლიტერატურის კიდევ ერთი ძირითადი მახასიათებელია.

კარნავალიზაცია

რაბლეს შემოქმედების კვლევისას ბახტინი უმთავრესად კარნავალიზაციის ცნებას ამკვიდრებს, რაბლე ბახტინისათვის სახალხო დღესასწაულის მონაწილე მწერალია, რომელმაც უარყო კლასიკური ხელოვნების მახასიათებლები, ფორმათა

იდეალიზება, გამომსახველობით ხერხთა დახვეწილი ჰიპერბოლიზირება და ენობრივ ნორმათა მკაცრად განსაზღვრული ჩარჩოები, შექმნა ახალი დროის სახალხო-კარნავალური რომანი, რომელშიც გამომსახველობითი ხელოვნების გროტესკული სახეები გააცოცხლა. რაბლეს რომანი არის ხელოვნება, რომელიც ვეღარ აღწერს „უნივერსალურს“, მაგრამ ქმნის, ცვლის, რადგან ხალხური ფესვებით იკვებება. წარმოაჩენს ხელოვნებას უხამსს, პაროდირებულს, ამბივალენტურს, ექსტრავაგანდულს. არ გაუბრუნებს არაცნობიერი ინსტიქტების გამოხატვას. მისთვის სამყაროს წრებრუნვაა ნიშანდობლივი.

ვინ და როდის შექმნა პირველი ქართული წიგნი გროტესკული რეალიზმის მახასიათებლებით? სად ვეძებოთ საწყისებულ ქართული გროტესკული რეალიზმისა? ვინ იყო ასეთი ინოვაციური ქართველი?

ეს დავით გურამიშვილია თავისი წიგნით „დავითიანი“.

4.2. წიგნ „დავითიანის“ გროტესკული ფორმა;

ა) სათაური და მთხრობელი

სათაური „დავითიანი“ აღნიშნავს ან იმას, რომ წიგნში მოთხრობილია დავითის ამბავი. მთავარი პერსონაჟის სათაურში მოხსენება ნიშანდობლივია შუასაუკუნეების ხანის კლასიკური მწერლობისათვის. თითოეული მსგავსი შემთხვევა მებრძოლი, საამაყო მთავარი პერსონაჟისა თუ ავტორის სახეს წარმოადგენს. „დავითიანის“ შემთხვევაში პოემის ავტორიც, ნარატოლოგიცა და პერსონაჟიც დავითია. არის რაღაც გროტესკული ასეთ გადაწყვეტილებაში, რადგან ქართულ რეალობაში არ არსებობდა ასეთი ლიტერატურული ტრადიცია.

ამ სიტყვის გროტესკულ-სიმბოლური სახე კიდევ უფრო ნათლად წარმოჩნდება, თუ გურამიშვილის ცნობილ ნახატს გავიხსენებთ, რომელსაც „ავტოპორტრეტის“ სახელით ვიცნობთ. რუსი ჯარისკაცის უნიფორმაში გურამიშვილი, ვფიქრობთ, ნათელი სახეა შუასაუკუნეების კლასიკისა და გროტესკული ხელოვნების ერთ სიბრტყეზე გამოსახვისა. გურამიშვილის „ავტოპორტრეტი“ ხილული გროტესკია საკუთარი ბედის გამოხატვისა.

თხელი, დალეული, მელოტი გურამიშვილი ავტოპორტრეტში რაღაცით ჰგავს სახელოვან რაინდ დონ კიხოტ ლამანჩელს. შეიძლება ითქვას, რომ ორივე პერსონაჟი („ავტოპორტრეტის“ გმირი დავით გურამიშვილი და დონ კიხოტი სერვანტესის

რომანიდან) დროის ციკლურ ტრიალში მოხვედრილი გმირები არიან, ისეთ ტრიალში, თავბრუს რომ დაგახვევს და არასოდეს აგახედებს მაღლა. ეს კარნავალია, რომელსაც აკმაყოფილებს საკუთარი მიწიერი ყოფა, რომელსაც აქვს ბრბოს ძალა და სოციუმის ერთობა, რომელმაც არ იცის სიწმინდე და უმანკოება, ის ბინძურია, როგორც მოედნები კარნავალის შემდგომ და მხიარულია, როგორც თავად კარნავალი. ამ სამყაროში ყველანი ნიღბებით არიან, ყველანი თამაშობენ. აქ უნიღბოდ მხოლოდ უკანასკნელი რაინდები დარჩნენ.

„მხიარული ზაფხული“ სიცოცხლის ბოლოს, ბევრის მნახველ იმ დამარცხებულ რაინდს დაუწერია, რომელსაც ბევრი უბრძოლია, მაგრამ არასოდეს საკუთარ ბრძოლაში, მხოლოდ სხვისი მასკარად-კარნავალების მონაწილე იყო.

საგულისხმო გროტესკული სახეა „დავითიანის“ შვილად გამოცხადება. შთამბეჭდავია ამბივალენტურობა ამ სახეებისა. არაფერი იკარგება, კვდება ერთი და ტოვებს საკუთარ არსს. „მე რაც ვშობე, შვილად ვჯერ-ვარ, ეს თუ მზრდელმან გამიზარდა“. საწუთრომ „ბერწოვნება მოახვედრა“, თავად იმარჯვა, „რაც დაწერა, ის იშვილა“. ეს წრებრუნვა მახასიათებელია სწორედ გროტესკული ხელოვნებისა.

ბ) ფორმა და გამომსახველობითი საშუალებები

გურამიშვილი საუცხოო ინოვატორია ახალი ლიტერატურული ფორმის შექმნისა. გავთამამდეთ და ვთქვათ, რომ ფორმის თვალსაზრისით თანამედროვე პოსტმოდერნისტ ქართველ მწერალთაგანაც კი არავის გაუბედავს ჯერჯერობით ის, რაც „დავითიანში“ ხდება. ორი პოემა, ლირიკული ლექსები, ბიბლიური ისტორიები თუ „ზუბოვკელი ქალი“ და „ვესელა ვესნა“ ერთ წიგნში თანაარსებობენ, ჰყავთ საერთო ავტორ-ნარატოლოგ-პერსონაჟი, რომელიც ამასთანავე ერთ-ერთ პოემაში განსხვავებულ პერსონაჟად გვევლინება (ქაცვიას მამა), წიგნს საკუთარ შვილად აცხადებს და „ნათლავს“. ფორმის შექმნისას იყენებს 87 სხვადასხვა საზომს, კლასიკურსა და ხალხურ ფორმათა ნაზავს. ისტორიული რეალობა და გამოგონილი სინამდვილე გვერდიგვერდ სინთეზის გარეშე წარმოდგენილი.

არაკლასიკურია პოემის ენაც. წიგნის პირველი ნაწილები რუსთველური შაირითა და ძველი ქართული ენითაა გამართული და გვარწმუნებს, რომ მათ ავტორს კლასიკურ აღზრდა მიუღია. შეუძლია წეროს ისე, რომ „არ შეამოკლოს ქართული, არა ქმნას სიტყვა-მცირობა“. მაგრამ წიგნის მსვლელობის დროს თანდათან შემოდის მასში

ხალხურ-ფოლკლორული ენობრივი საშუალებები და ლექსიკური მხარე. იცვლება ფორმაცა და გამომსახველობითი საშუალებებიც. კლასიკურ მეტაფორას წიგნში მალე ჩაანაცვლებს ფამილარული გამოთქმები, ჰიპერბოლიზირებას შეცვლის პაროდია, ღვთისმშობელს - ზუბოვკელი ქალი, სიბრძნისმეტყველებას - მასონიზმი, წირვას - კარნავალი.

4.3.კარნავალური სახეები „მხიარულ ზაფხულში“;

„მხიარული ზაფხული“ თითქოს ანდერძია ავტორისა. ფაქტობრივად, იგი წიგნში „ანდერძის“ წინა გვერდებს იკავებს. როგორც მრავალჭირვარამგადატანილმა სერვანტესმა შექმნა უკვდავი სახე სახელოვანი იდაღოსი, გურამიშვილმაც, პიროვნულ ცხოვრებაში იმედგაცრუებულმა, შექმნა სახე ქაცვია მწყემსისა. გვესმის, რომ ეს ორი პერსონაჟი განსხვავდება ერთმანეთისაგან მიზნებითა თუ რიგი გარემოებებით (თუნდაც ასაკობრივი), მაგრამ ერთმანეთს საოცრად თანხვდებიან მათი ავტორები. ორი ბრძენკაცი, მარტოობითა და ცხოვრებით დაღლილი, სიხუცის ჟამს თითქოს კაცობრიობის ყოფიერებას აჯამებს, იმედგაცრუებულნი წარმოადგენენ კარნავალადქცეული ცხოვრებისა და მარადიული სიბრძნის დაპირისპირებას, მასებისა და პიროვნებების ბრძოლას, თავისუფლებისა და მონობის სახეებს. ისინი (სერვანტესი და გურამიშვილი) გაიზარდნენ ტაძრებში და იცხოვრეს კარნავალში. ბავშვობიდან კითხულობდნენ სარაინდო ეპოსებს, ხოლო ცხოვრებამ ასწავლა მონობისა და ჩაგვრის კანონები. ეტრფოდნენ რაინდებს და იხილეს ტყვეთა მსყიდველები, ვაჭრები, ჩარჩები, მათი სილადე და ექსცენტრულობა. მათ უნდა დაეწერათ სადიდებელი ჰიმნები და შექმნეს პერსონაჟები, რომლებიც თავდახსნას ცდილობენ კარნავალური აწმყოსაგან.

ა) სათაური და მიძღვნა;

პოემის სათაური - მხიარულება და გაზაფხული (პოემის განცდით ეს ის დროა, რომელიც მოჰყვა „მოწყენილ ზამთარს“) - სწორედ კარნავალის განცდა და დროა. „მხიარულ ზაფხულს მოყავს ყვავილი“ - დაკვირტვის დროა, როცა ზამთრის „თრთვილი“ ვეღარ აჩერებს ბუნების ძალას.

ექსცენტრულად იწყება პირველი ქართული პოემა, რომლის მიძღვნის ობიექტი რუსი ქალბატონია. პოემის დასაწყისიდანვე სმენას სწვდება მხიარული სლავი ქალების საგაზაფხულო მელოდიები, სოპრანოთი შესრულებული, და წარმოვიდგინოთ

ქართველი კაცის სასიყვარულო განწყობასაც. ამ სამ სტროფში ყველაფერი ცოცხალია, ლოცვაც გულიდან ამოსული. შესაძლოა, არაბეთ-ინდოეთ-მულღაზანზარ- ქაჯეთის ბატონ-პატრონებად თავს ვეღარ ვთვლიდეთ, მაგრამ სლავი ქალების „ვესელა ვესნა“ აღარ გვასვენებს. ასეთი ყოფა ხალხული ძირებითაა ნაკვებ-ნასაზრდოები, რადგან შორსაა აქედან ქართული სამეფო კარი, რომლის მეპატრონენიც უკვე ძალიან განსხვავდებიან დიდი თამარისაგან. თითქოს გურამიშვილმა იგრძნო, რომ მალე ეს ხმები მის სანუკვარ სამშობლომდეც მიაღწევდა და დიდხანს დარჩებოდა ჩვენს ყოფაში.

ქართული ლიტერატურული ტრადიციების ფონზე პოემის სლავი ქალისთვის მიძღვნაც ერთგვარი პაროდიაა.

„ვეფხისტყაოსანი“ - თამარ მეფე - „თამარს ვაქებდეთ მეფესა, სისხლისა ცრემლ-დათხეული“. -

„მხიარული ზაფხული“ - რუსი ქალი - „ერთს ქალს რუსული „ვესელა ვესნა“ ჩემთვის სახმილად ჩამოეკვესნა.“ -

ამ ხაზის გაგრძელება შესაძლოა და ეს იქნება პირველი ქართული გროტესკულ-პაროდირებული პოემის წარდგენა. დაკნინებულ რეალობაში მოხვედრილი ავტორი ოდენ პაროდირებულ მიზანძვას ახერხებს ეტალონად ქცეული „ვეფხისტყაოსნისა“ და წარმოსახვას მოაქვს დონ კიხოტის სატრფოს, დულსინეა ტობოსელის, მხატვრული სახეც, პაროდია ახალი ჟამის რაინდთა სასიყვარულო ობიექტისა. ახალი დროის მთხრობელ-პერსონაჟები, გურამიშვილ-დონ კიხოტი, თავიანთ სივრცეში „ახერხებენ“ იყვნენ მიჯნურები.

საგულისხმოა სათაურის სიმბოლიკის სახეცვლილება. „დავითიანი“ „ვეფხისტყაოსნის“ მსგავსად შექმნილი სახეა - ბევრ ტკივილსა და განცდას, პიროვნულ მახასიათებელსა და კაცობრივ სიბრძნეს იტევს ერთიცა და მეორეც. „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“ კი გროტესკია (მსგავსი მომდევნო ხანის სათაურებში გროტესკულად წარმოჩენილი ტკივილებისა: „ბედნიერი ერი“, „ჯაყოს ხიზნები“.) ამდენად, პოემის სათაურიცა და მიძღვნაც, „მხიარული ზაფხული“ და რუსი მომღერალი ქალის სახე, ქართული პოეზიისთვის ახალი მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხის - გროტესკის - დამკვიდრებით ქართული ლიტერატურის პირველი შეხვედრაა რუსულ რეალობასთან.

ბ) ამბივალენტური სახეები პოემისა:

1. პოემის ექსპოზიცია (ზამთარ-ზაფხულის ბრძოლა);

პოემა ზამთარ-ზაფხულის ორთაბრძოლით იწყება. ზამთრის ცივ ქარებზე იმარჯვებენ ზაფხულის ცხელი ქარები. ამბივალენტურობა ამ ეპიზოდის განმსაზღვრელი ნიშანია, როგორც ზოგადად კარნავალისა. ყველაზე ნათლად ბახტინისეული „ორსული სიკვდილის“ სახე ხომ გაზაფხულის დადგომისას ჩნდება. როცა მომაკვდავი ზამთარი თმობს საკუთარ პოზიციებს, ხოლო ზაფხული მისგან იბადება. პოემის პირველი თავი „ზამთარ-ზაფხულისა და ქარების ბრძოლა“ ამ სურათს კარნავალური თავისუფლებით წარმოგვიდგენს.

ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ გურამიშვილის პოემა ამ ორთაბრძოლით ომის ფენომენის პაროდირებასაც ახდენს. დასრულდა დიდი ომების ხანა ქართველი რაინდებისათვის, შესაბამისად, იგი პოემაში ველარ მოგვითხრობს დიდ რაინდთა თავგადასავლებს. სახელოვან რაინდთა მიერ გადატანილი ბრძოლები წარსულში დარჩა და მეტი აღარაფერი დარჩენია თავისი ეპოქის უკანასკნელ რაინდს, გარდა ომის პაროდისა.

2) მწყემსი გოგონა და მწყემსი ვაჟი ქაცვია;

კარნავალურ ცხოვრებას ეწევა ქართულ პოემაში მწყემსი გოგონა. გაზაფხულის განცდით მოხიბლული თაიგულის შესაკრავად ველურ ბუნებაში მარტო დარჩენილი მწყემსს გადაეყრება. ქალი ამ ეპიზოდში თავისუფალია ყოველგვარი წესებისა და აკრძალვებისაგან, არ ახსოვს შიში, ეტიკეტი. მას არ იცნობს მწყემსი და შესაბამისად, იგი ნიღბითაა. დარწმუნებულია, ვერც ვერავინ იხილავს მათ ურთიერთობას, ვერავინ განიკითხავს და გაკიცხავს მას ამ „კარნავალური ქმედების“ გამო. იგი უცხო ვაჟს საკუთარ დაკრეფილ თაიგულსა და თავს სთავაზობს. ადამიანები, რომლებიც შესაძლოა ცხოვრებაში იერარქიული ბარიერებით იყვნენ შეზღუდულნი, კარნავალის დროს თამამ, ზღვარგადასულად თავისუფალი ურთიერთობებით გამოირჩევიან. სწორედ ექსცენტრული და ფამილარულია მწყემსი გოგონას გადაწყვეტილება და ქმედება პოემაში „მხიარული ზაფხული“.

და ამ ფონზე საოცრად განსხვავებულია მწყემსის სახე. ახალგაზრდა, გამოუცდელი მწყემსი უარს ამბობს საყოველთაო კარნავალში მონაწილეობაზე. მას

უფრო მეტი სურს მიიღოს ცხოვრებისაგან, ვიდრე წუთიერი გრძნობებია. იგი გოგონას მოთმინებისაკენ მოუწდებს, რათა გამოიცადოს მათი სიყვარული.

შესაბამისად, როცა ვსაუბრობთ მწყემსი გოგონასა და ქაცვიას შეხვედრის სცენაზე, რომელიც პოემაში ერთ-ერთი ყველაზე შთამბეჭდავი ადგილია, ვითვალისწინებთ შემდეგს:

1. მწყემსი გოგონა კარნავალური გარემოს შვილია, მწყემსი ვაჟი - ტრადიციული ღირებულებებისა;
2. მწყემსი გოგონა ფამილარულ-ექსცენტრული ურთიერთობის მსურველია, მწყემსი ვაჟი - ტრადიციული ქორწინებისა;
3. მწყემსი გოგონა კოლექტიური გარემოს შვილია, მწყემსი ვაჟი - ინდივიდია, პიროვნება;
4. მწყემსი გოგონასთვის ახლა გაზაფხულია, მწყემსი ვაჟი ხედავს მარადისობას;
5. მწყემსი გოგონასთვის დრო წრიულია, მწყემსი ვაჟი ხედავს ქრისტეს;

ჩნდება დიდაქტიკა: მწყემს გოგონას ყველა მახასიათებელი უნდა გარდაიქმნას მწყემს ვაჟის სახედ - კარნავალური გარემო - ტრადიციულ ღირებულებებად, ფამირალიზმ-ექსცენტრულობა - ტრადიციულ ქორწინებად, კოლექტიური გარემო ინდივიდებად ჩამოყალიბდეს, გაზაფხულში მარადისობას უნდა ვხედავდეთ და ცხოვრებაც აღმავალი გზით უნდა მიდიოდეს. ეს დიდაქტიკაა პოემისა, რომელიც ქაცვიას მხატვრულ სახეში ყალიბდება და ეხმიანება კლასიკურ ღირებულებებს დაპირისპირებულ ექსცენტრულსა და ფამილარულ ცხოვრებას.

5. პოემის თეორიულ-ლიტერატურული ინვარიანტები;

5.1. ევროპული პასტორალური ლიტერატურა;

შუასაუკუნეებმა მიივიწყა მწყემსური ცხოვრება. თეოლოგიურ საკითხებზე გადართული ევროპა ნაკლებ ყურადღებას აქცევს წმინდა ლიტერატურულ თემებს. შუასაუკუნეების ეპოქის დასასრულს ლიტერატურამ კვლავ გაიხსენა მარადიული თემა მწყემსობისა.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ დავით გურამიშვილის „მხიარული ზაფხული“ ყველაზე ნაკლებ ერთობას ამჟღავნებს, სწორედ, XIV-XVIII საუკუნეების ევროპულ პასტორალიზმთან, რადგან ეს უკანასკნელი უმთავრესად გახლდათ სამეფო კარისა და

არისტოკრატის გასართობი. თუმცა აუცილებლად მივიჩნიეთ ამ მოვლენის მოკლე ანალიზი და მცირე ექსკურსი.

პირველი, ვინც წარმართული მწყემსობის თემების კიდევ ერთხელ გაცოცხლება სცადა გახლდათ ჯოვანი ბოკაჩო. მან კათოლიკური მისტიციზმისა და ასკეტიზმის ქადაგების ეპოქაში დაწერა პროზანარევი პოემა „ამეტო“ (1341 წ. გამოქვეყნდა 1478წ.). ნაწარმოები ალეგორიული ხასიათის პასტორალია. ერთგვარი მიბაძვაა ანტიკური ხანის პასტორლებისა. ტექსტი თავისუფალი სიყვარულის ქადაგებაა. კომპოზიციურად „ამეტო“ ახლოს დგას „დეკამერონთან“.

განსხვავებულ ხასიათს ღებულობს XVI საუკუნის პასტორალური მწერლობა. იდეალიზირებული ტონალობებით აღწერს მწყემსების სოფლური ცხოვრების ნეტარ მდგომარეობას. ამ ეპოქის მწერლები უპირისპირებენ უდარდელ სოფლურ ცხოვრებას ქალაქური ცხოვრების მახასიათებელ სოციალურ უთანხმოებას, სიდუხჭირესა და უბედურებებს. ხშირად სოფლის იდილიის აღწერნი შორს იდგნენ რეალური სოფლური ყოფის გაგებისაგან.

მათ მიერ დახატული მწყემსები იყვნენ არა რეალური სახეები, არამედ ეს იყო ერთგვარი ნიღაბი, რომელსაც საკუთარ თავზე ირგებდა სამეფო კარის არისტოკრატია. ამ ეპოქის პასტორალს ამსგავსებენ ერთგვარ ლიტერატურულ მასკარადს, რომელშიც მწყემსები არისტოკრატის ენასა და მანერებს, დახვეწილ გრძნობებსა და აზრებს ამჟღავნებენ.

შუასაუკუნეების შემდგომ იმდენად მოსწყურებოდა ხალხს სანახაობა, რომ პირველი ბუკოლიკური შინაარსის პიესებს პირდაპირ ღია ცის ქვეშ წარმართავდნენ და მათ მაყურებელი არასოდეს მოჰკლებია. ტასო, გვარინი, სანადზარო - ეს იმ იტალიელ დრამატურგთა გვარებია, რომელთა პიესებიც დიდი პოპულარობით სარგებლობდნენ. მათი პიესების გმირები ხშირად მხოლოდ გარეგნულად არიან მწყემსები, თუმცა საუბარი და მანერიზმი განსხვავებულია გაუნათლებელი მეცხვარეებისაგან, ანუ ხშირად ირღვევა მათში ლიტერატურის სინამდვილედ აღქმის განცდა. მიუხედავად ამისა, არასოდეს მოჰკლებიათ პოპულარობა.

5.2. რუსული პასტორალური ლიტერატურა და რუსული ფოლკლორი;

ფაქტია, გურამიშვილს თავისი შეგნებული ცხოვრების დიდი ნაწილის გატარება მოუწია რუსეთში. რეალურად ის, როგორც მკითხველი, წლების განმავლობაში რუსული ლიტერატურით იკვებებოდა. შესაბამისად, აუცილებელია დაკვირვება და ანალიზი რუსული პასტორალური მწერლობისა. ამის გარეშე შეუძლებელია დაიწეროს პოემის ლიტერატურულ-მხატვრული ანალიზი.

თავად რუსეთს მე-18 საუკუნემდე არა აქვს მხატვრული ლიტერატურული ტრადიციები. მან ქრისტიანობა ბიზანტიის გავლენით მიიღო და ბიზანტიური ტრადიციებით სულდგმულობდა. მე-18 საუკუნემდე რუსულ ენაზე ითარგმნებოდა ბიბლია, მამათა თხზულებანი, იწერებოდა ორიგინალური მემუარული ტიპის ლიტერატურა, ქადაგებები, ისტორიული ქრონიკები. მაგრამ საკუთრივ მხატვრული ლიტერატურული ნაწარმოებები ამ ენაზე უმთავრესად შეიქმნა მე-18 საუკუნიდან, პეტრე პირველის რეფორმების კვალდაკვალ. ცნობილია, რომ პეტრე პირველმა პირველად გაუხსნა რუსეთს კარი ევროპისაკენ, მათ შორის ლიტერატურული ტრადიციების ათვისების კუთხით. მე-18 საუკუნის დასაწყისი რეალურად რუსეთისათვის იყო კულტურული აღმავლობის ეპოქა. როცა რუსულ ჭაობებში ჩარჩენილი ქვეყანა იწყებს შემოქმედებას და სწორედ ევროპის დახმარებით პირველად ეზიარება წიგნსა და განათლებას. საგულისხმოა, რომ ევროპელი კლასიკოსების თარგმანების პარალელურად რუსული გარემო იწყებს ახალი ტექსტების ქმნალობას. ახალი შემოქმედება უმთავრესად იყო მიზანძვა ევროპელი შემოქმედებისა რუსული ფოლკლორული ტრადიციების გათვალისწინებით. ამდენად პირველი რუსი შემოქმედების - ლომონოსოვის, სუმაროკოვის, მაიკოვის შემოქმედებებში მე-18 საუკუნის დასაწყისიდანვე ჩნდება ევროპული კულტურისათვის ასე ნაცნობი პასტორალიზმის თემა.

როგორც აღინიშნა, ევროპულმა ხელოვნებამ პასტორალური თემები გააცოცხლა XVI-XVII საუკუნეებიდან. ეს ევროპისთვის იყო უმთავრესად წარმოდგენითი ტიპის ხელოვნება, რომლითაც იხიბლებოდა მაღალი წოდება. ლანდშაფტური დაგეგმარების პარკებსა და სკვერებში ღია ცის ქვეშ სამეფო კარისა და მასთან გათანაბრებული ევროპელი არისტოკრატის შესანიშნავი გასართობი გახლდათ პასტორალური ხასიათის სასცენო წარმოდგენები. იდილიების მონაწილე მწყემსები არც თუ იშვიათად საუბრობდნენ იქ არისტოკრატის ენაზე,

არისტოკრატიული მანერებით. ამიტომაც ამ ხელოვნებას ზოგჯერ ბაროკოს სტილსაც მიაკუთვნებენ, რადგან დროდადრო ევროპულ ხელოვნებაში ეს სპექტაკლები იტვირთებოდა მანერიზმით და კარგავდა უშუალობასა და ბუნებრიობას.

რა ხდებოდა რუსეთში?

რუსული ცხოვრება სავსე იყო სოფლური ყოფით. აქ ევროპის მიბაძვით შექმნილ ქალაქებშიც ადამიანთა ყოფა სოფლის ორღობეებსა და ტალახს ვერ გასცდენოდა. მძიმე სოციალური ფონი იყო ქვეყანაში. ევროპული სავსე და მდიდარი ცხოვრება მხოლოდ სამეფო კარსა და პეტერბურგულ არისტოკრატის მოიცავდა. ამ ეპოქის მკვლევრები საუბრობენ, რომ ევროპულ პასტორალებში პრინციები განასახიერებდნენ მწყემსებს. რუსეთში კი ფრეილინები მდიდრული ეტლებით მოჰყავდათ ღარიბთა უბნებიდან, რათა ეთამაშათ სამეფო კარის წინაშე მწყემსი გოგონები. ცუდი თამაშისთვის ისინი როზგით ისჯებოდნენ. მძიმე ბატონყმური უღელი ყველაფერს აუფასურებდა ქვეყანაში.

შესაბამისად, ევროპამ პასტორალიზმი უმთავრესად გართობისათვის მოიგონა და ააღორძინა, ამ მოტივებით ევროპა გაურბოდა ქალაქურ ყოფას, ვაჭრობას, თუნდაც არისტოკრატის, და უპირატესობას უბრალო სოფლურ იდილიურ ყოფასა და მწყემსურ ცხოვრებაში ხედავდა. რუსული პასტორალიზმი კი აბსოლუტური მონარქიის ქადაგება იყო, მეფის მორჩილებისაკენ მოუწოდებდა მკითხველსა თუ მაცურებელს. იქმნებოდა მიბაძვით, იქმნებოდა იმ ნიადაგზე, რომელსაც არ ჰქონდა ლიტერატურული მემკვიდრეობა.

უმთავრესი დადებითი მხარე, რომელიც რუსულმა პასტორალიზმმა მისცა რუსულ მწერლობას, გახლდათ სამწერლობო ენა, თანამედროვე რუსულთან მიახლოებული, მარტივი, ხალხური ფორმები, რომლებითაც ჩაიყარა საფუძველი პირველი რუსული სამწერლობო ენისა და რომელსაც დაეყრდნო შემდეგ გენიალური პუშკინი და ლერმონტოვი.

ვფიქრობთ, გარდა იმისა, რომ რუსეთში ემიგრირებულ ქართველ პოეტს, რომლის შემოქმედებასაც უმთავრესად მშობლიური სამწერლობო წარსული კვებავდა, ყურადღება უნდა მიექცია რუსული ლიტერატურული ტენდენციებისათვის და მას აუცილებლად დააინტერესებდა სწორედ ეს მომენტი - რუსულ ლიტერატურაში მარტივი, ხალხური ფორმების შემოტანა. ამ ეპოქის ქართული მწერლობა ჯერ კიდევ

არქაული სტილური თავისებურებებით გამოირჩევა. სწორედ ამ ეპოქას ემთხვევა ანტონ I კათალიკოსის რუსეთში ემიგრირებაც, რომელიც გახლდათ სულისჩამდგმელი და მქადაგებელი იმ ლიტერატურული პროცესებისა, რომლებიც სამი სტილის თეორიის სახელითაა ცნობილი.

დავით გურამიშვილმა იმ გარემოში, როცა ქართულ თუ რუსულ სინამდვილეში, პასტორალი თუ არაპასტორალი, საერო თუ სასულიერო მწერლობა რუსეთსა თუ საქართველოში ე.წ. „სამი სტილის“ თეორიული საფუძვლებით ამყარებდა სამწერლობო ენას და უნებლიეთ ქმნიდა საფრთხეს ახალი სალიტერატურო ენათა განვითარებისა, დავით გურამიშვილი თავისი მწერლური ნიჭიერებით ირჩევს იმ გზას, რომელიც ხელს შეუწყობს ახალი ქართული ენის ფორმირებასა და ქართულ მწერლობაში ხალხური, საერო, მარტივი ფორმების დამკვიდრებას. აღსანიშნავია, რომ ამ თვალსაზრისითაც გურამიშვილი გახდება წინამორბედი და მაგალითი თერგდალეულთა პროდუქტიული მოღვაწეობისა, რომლებიც დიდი ქართველი წინაპრისაგან აიღებენ როგორც თემატიკას (მართლის თქმის პრინციპსა და ქართლის ჭირის პრობლემებზე ზრუნვას, საგანმანათლებლო იდეებსა და ქრისტიანულ სულს), ასევე ენობრივ მხარეს.

დავით გურამიშვილი არ მალავს, რომ რუსული ხალხური ლექსით იხიბლება, მისი პოემის იდეური მხარეც არ ეთმობა ვისიმე პიროვნულ ამქვეყნიურ დიდებას. ესაა პოემა დაწერილი უფლისა და ადამიანური ზნეობის სადიდებლად.

როგორ მღერიან მირგოროდელები „ვესელა ვესნას“? როგორია ჟღერადობა იმ სლავური ხალხური ტექსტებისა, რომლებმაც მისცეს შთაგონება გურამიშვილს, როცა იმ დროისათვის ცნობილ თემატიკაზე ქართული პოემის შექმნა გადაწყვიტა? ჩვენ მოვიძიეთ რამდენიმე რუსულ-უკრაინული ხალხური ლექსი, რომლებსაც დღესაც მღერიან და იცნობენ „ვესელა ვესნას“ სახელით. ერთ-ერთი მათგანი ასე ჟღერს:

Покотились води з горів,
зашуміли річки вдолі,
журавлі летять додому,
земле оживай.

Ліс ожив зазеленівся,
соловейко пробудився,
та й виводить свої трелі,
це моя весна.

მნელია დადგენა კონკრეტულად ამ ცნობილი ხალხური ლექსის რომელი ვარიაცია მისცემდა დავით გურამიშვილს შთაგონებას, თუმცა, ვფიქრობთ, რომ შინაარსობლივი თვალსაზრისით დიდ ცვლილებას ხალხური ლექსი არ განიცდიდა. ამ ლექსშიც გაზაფხულის ზეიმია გადმოცემული, იმარჯვებს გაზაფხული, ზეიმობს მიწა, გოგონები წნავენ მრავალფეროვან გვირგვინებს, გალობს ბულბული. დაახლოებით მსგავსი სურათით იწყება პოემა „მხიარული ზაფხული“. გავიხსენიოთ სტროფი:

„მხიარულ ზაფხულს მოჰყავს ყვავილი;
მოწყენილ ზამთარს თან გაჰყვა თრთვილი,
აწ წყემსნი ხარობენ,
ვინ ვისა ყვარობენ,
პირობას დებენ“. (39)

საგულისხმოა ამ ორი ტექსტის შედარება ვერსიფიკაციის თვალსაზრისით. აკადემიკოსი აკ. ხინთიბიძე „მხიარული ზაფხულის“ ლექსწობას „გურამულს“ უწოდებს და ამით თვალსაჩინოს ხდის მის ორიგინალურობას. 5-სტრიქონიანი სტროფები, სტრიქონებში მარცვალთა რაოდენობით: 10/10/6/6/5, რომელშიც I სტრიქონი II-ს ერითმება, III-IV - ს, ხოლო V სტრიქონი რიტმს თავისებურად შეამოკლებს და სტროფის დასასრულს ქმნის. ზემოთ მოყვანილი უკრაინული ლექსის სტროფებსაც მცირემარცვლიანი (ხუთმარცვლიანი) სტრიქონი ასრულებს. მასში სტროფები 4-4 სტიქონისაგან შედგება. პირველ სამ სტრიქონში მარცვალთა რაოდენობა თანასწორია, თითოეულში რვაა, მეოთხე სტრიქონი კი მოკლედ მოჭრის და 5 მარცვლიან სტრიქონს დაეყრდნობა. ვფიქრობთ, ეს ჟღერადობის თვალსაზრისით ქმნის ერთგვარ მსგავსებას:

Покотились води з горів,
зашуміли річки вдолі,
журавлі летять додому,
земле оживай.

ერთს ქალს რუსული „ვესელა ვესნა“
ჩემთვის სახმილად ჩამოეკვესნა.
იმით ჩემი გული
იქმნა დადაგული,
მედების ალი!

ამასთანავე ორივე ლექსში ბოლო სტრიქონები არ მონაწილეობს სარიტმო წყვილებში, განცალკევებულია მათგან, რაც თავისებურ ტონალობას სძენს ლექსებს.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ დავით გურამიშვილიც პოემას თითქოს სიმღერისთვის ამზადებდა. პირველივე სტროფის მესამე, მეოთხე და მეხუთე ტაეპებს ახლავს ციფრი 2, ხოლო დედნის არშიაზე ავტორის ხელითაა მინაწერი: „ ეს ციფრი არის, რომ რაც გასწვრივ ლექსია, ორჯელ უნდა ითქვას ბოლომდის“. ზემოთ მოყვანილი უკრაინული სიმღერის სტროფებსაც აზის გამეორების ნიშნები. არაერთი ხალხური ლექსია შექმნილი რუსულ-უკრაინულ ხალხურ მოტივებით გაზაფხულის თემაზე, რადგან გაზაფხული ნამდვილი დღესასწაული იყო ჩრდილოეთისა. ძნელია დღეს, დავით გურამიშვილის ცხოვრებიდან მესამე ასწლეულის დასაწყისს, რომელიმე მათგანზე ითქვას, რომ კონკრეტულად ამ სიმღერის ჰანგზე შეიქმნა პოემის ჟღერადობა. თუმცა პოემა ამკარაა, რომ რუსული სიმღერების შთაგონებითაა დაწერილი. თუმცა პოემა ამკარაა, რომ რუსული სიმღერების შთაგონებითაა დაწერილი. გურამიშვილის შემოქმედებისთვის სახასიათოა, რომელიმე ხალხურ რიტმზე ლექსის გამართვა. გავიხსენოთ „დავითიანის“ ერთ-ერთი ლექსი „დინარი“, რომელსაც ავტორის ასეთი შენიშვნა ახლავს: „პატარა ქალო თინაო“-ს სანაცვლოდ სამღერალი“. ქართულ ხალხურ მოტივებზე შექმნილი ლექსი უფლის სადიდებელია შინაარსობლივი თვალსაზრისით. „დავითიანში“ არაერთი რუსული სიმღერების ჰანგზე შექმნილი ქართული ლექსია, რომელთაც ავტორი ასე ასათაურებს: „სიმღერა. რომელ არს რუსულად ამისი ხმა: ულეტელა ზაზულინკო ჩერეს დუბინუ“, ან კიდევ: „სიმღერა. რომელ არს ამისი ხმა რუსულად: ახ, სულიკო ცველა ვლეტახ მოლოდიხ!“. „დავითიანის“ რუსულ ფოლკლორთან ურთიერთობა მომავალი დროის კვლევის თემაა.

როგორც აღნიშნავენ, პოემა „დავითიანში“ გურამიშვილმა 87-მდე სხვადასხვა საზომი გამოიყენა, მათგან ორმოცი თვით მის მიერ არის შემოტანილი (წერეთელი). რუსთველურ შაირსა და ლიტერატურულ საზომებთან ერთად, იგი უმთავრესად ქართულ თუ რუსულ ხალხურ ფოლკლორულ ფორმებს ამუშავებს. საკვლევი პოემის პირველივე სტროფში ნათლად საუბრობს იმის შესახებ, რომ „მხიარული ზაფხული“ სწორედ რუსული სიმღერის შთაგონებაა.

გვსურს კიდევ ერთ რუსულ ხალხურ ლექსზე შევაჩეროთ თქვენი ყურადღებაა. მას იცნობენ სათაურით: „Хороши весной в саду цветочки“. წარმოგიდგენთ მის ერთ-ერთ ვარიაციას:

„Хороши весной в саду цветочки,
Ещё лучше девушки весной.
Встретишь вечерочком
Милую в садочке –
Сразу жизнь становится иной.

Моё счастье где-то недалечко,
Подойду да постучу в окно.
Выйди на крылечко,
Ты, моё сердечко,
Без тебя тоскую я давно.

В нашей жизни всякое бывает,
Набегает с тучами гроза.
Тучи уплывают,
Ветер утихает,
И опять синеют небеса.

Хороши весной в саду цветочки,
Ещё лучше девушки весной.
Встретишь вечерочком
Милую в садочке –
Сразу жизнь становится иной.

მოცემული ტექსტი რუსული ფოლკლორისთვის სახასიათო ფორმას ატარებს. იგი ხუთსტრიქონიანი სტროფებისგან შედგება, მარცვალთა რაოდენობის თვალსაზრისით ასეთი სურათია: 10/9/6/6/9. მესამე-მეოთხე სტრიქონების რითმული წყვილებით გაერთიანება და ექვსმარცვალზე გამართვა აახლოებს მოცემული ხალხური ლექსის ტონალობას ქართულ პოემასთან. საერთოდ აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ხუთმარცვლიან სტროფებს, რომლებიც ასე უცხო იყო ქართული ლექსწყობისათვის გურამიშვილამდე, რუსულ ბილინებში არც თუ იშვიათად ვხვდებით.

ყოველივე ზემოთქმული ადასტურებს, რომ გურამიშვილის „მხიარული ზაფხულის“ თემატიკა მისივე თანამედროვე რუსული ძირებით იკვებება, ხოლო პოემის ჟღერადობა საზრდოობს რუსული ფოლკლორული მასალით, თუმცა ეს არ აკნინებს ქართველ შემოქმედსა და მის შემოქმედებას, რადგან პოემაში სიუჟეტური ხაზი და ჟღერადობაც ორიგინალურია და ქართველი შემოქმედი ქართულ ენაზე ქმნის ახალ სტრუქტურულ-პოეტურ ერთობას - პოემას „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“.

6. პოემის ლიტერატურული ინვარიანტები -

პოემის ლიტერატურული ინვარიანტების კვლევის თეორიული საფუძვლები

მივედით პოემის ანალიზის ყველაზე სიღრმისეულ საკითხებთან. პოემის ანთროპოლოგიური, თეორიულ-იდეოლოგიური თუ თეორიულ-ლიტერატურული შრეები ავტორისაგან დამოუკიდებლად არსებობს, სამშენებლო მასალაა, ისინი დაგროვებულა წარსული გამოცდილებითა თუ აწმყო მდგომარეობით. ლიტერატურული ინვარიანტები კი კონკრეტული მწერლის ნიჭიერებას ათვალსაჩინოებს, მის მწერლურ შესაძლებლობებსა და გემოვნებას ცხადყოფს და გამოკვეთს. თუმცა აქვე შევნიშნავთ, რომ წინარე საკითხების კვლევების დროსაც ჩვენ გვერდი ვერ ავუარეთ პოემის რიგ საკითხებს და ისინი ისტორიულ თუ თეორიულ-იდეოლოგიურ ჭრილში განვიხილეთ. ამჯერად, ლიტერატურული ინვარიანტების კვლევისას, კი უშუალოდ ამ მცირე პოემის სტრუქტურითა და მხატვრული სახეების ანალიზით დავკავდებით.

6.1. პოემის ვერსიფიკაცია და მისი მახასიათებლები;

პროფესორი აკაკი ხინთიბიძე თავის მონოგრაფიულ კვლევაში „ცეზურა ქართულ ლექსში და დავით გურამიშვილის ვერსიფიკაცია“ (ამ შრომას დაეყრდნობა ჩვენი მსჯელობა) იხსენებს აკაკის ლექციას „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ, რომელშიც აკაკი შენიშნავდა, რომ „მრავალ საუკუნეების განმავლობაში ქართველი პოეტები ისე ბრმათ გატაცებული იყვნენ რუსთველისაგან, ისე ძლიერად დამონებულნი, რომ ვედარც კი წარმოედგინათ, თუ კიდევ შეიძლებოდა სხვა გვარი ლექსის წერა, თუ არა თექვსმეტმარცვლოვან და ოთხტაეპიან შაირისა... პირველი მწერალი, რომელმაც გადაარჩინა თავი ამ მონებას და საკუთარი გზით მოინდომა მსვლელობა, იყო დავით გურამიშვილი, ჯერ ისიც დიდ ხანს მისდევდა რუსთველს, ბოლოს მიხვდა, რომ მაჩანჩალა იყო მისი და სხვა არაფერი და მაშინ კი თქვა: „რუსთველი სიბრძნის ზღვა არი, მას სხვა ვერ შეედრებაო“, იკადრა გადახვევა და დაიწყო იმგვარ ლექსების წერა, როგორც არის მისი „ქაცვია მწყემსი“ და მისი სახალხო „ეო-მეო“-ები“ (ხინთიბიძე,1965:56)

„ქაცვია მწყემსის“ ჟღერადობა რომ განსხვავებული და უნიკალურია, აკაკისაც შეუნიშნავს. ის გურამიშვილის საკუთრებაა და შესაბამისად, მას გურამულს უწოდებს აკაკი ხინთიბიძე. ამით თვალსაჩინო ხდება მისი ორიგინალურობა. გამაოგნებელია დასკვნები, რომლებსაც ვხვდებით ხინთიბიძის დასახელებულ კვლევაში. იგი საუბრობს, რომ „დავითიანის“ ავტოგრაფზე დაყრდნობით, ავტორისეული მინაწერების გათვალისწინებით და სხვა მონაცემების მიხედვით წარმოებულმა ვერსიფიკაციულმა ანალიზმა, შეიძლება ითქვას, სენსაციური შედეგი მოგვცა: დავით გურამიშვილი 87 სალექსო ფორმით წერდა. ეს ციფრი რომ კოლოსალურია, იმითაც დასტურდება, რომ ამდენ სალექსო ფორმას არ იცნობს გურამიშვილის წინადროინდელი ქართული პოეზია მთლიანად“ (ხინთიბიძე,1990:70). ამ შედეგით გაკვირვებული მკვლევარი, ასეთი მრავალფეროვნების შესაძლო მიზეზებზე საუბრობს და გამოყოფს რამდენიმე ასპექტს:

1. არისტოკრატიული წარმომავლობის გურამიშვილმა ბავშვობიდან შეიყვარა ხალხური ლექს-სიმღერები, ხალხური სული, მელოდიები და „ოფიციალურ ლიტერატურაში ასე თამამად“ (ხინთიბიძე,1990:71). შეიტანა ის.
2. „მეტრული რეპერტუარის გაფართოება ლირიკის განვითარების შედეგიც იყო. გურამიშვილის ეპოქა ქართული ლიტერატურის ისტორიაში გარდამავალი

საფეხურია ეპოსიდან ლირიკისაკენ. ლირიკული ლექსი ძნელად თუ შეიგუებდა ოც და თექვსმეტმარცვლიან გრძელ საზომებს. საჭირო გახდა უფრო მსუბუქი, მოქნილი, ელასტიური მეტრული ფორმები. გურამიშვილის წვრილი ლექსები ლირიკული ნაწარმოებებია, ხოლო პოემა „ქაცვია მწყემსი“ სავსეა ლირიკული გადახვევებით. სიახლე და მრავალფეროვნება სწორედ წვრილ ლექსებსა და „ქაცვია მწყემსშია“ საგრძნობი. ისტორიული ეპოპეა თითქმის მთლიანად ტრადიციული რუსთველური ლექსითაა შესრულებული.“ (ხინთიბიძე, 1990:71).

3. „გურამიშვილის ნოვატორობას ბიძგი მისცეს სულხან-საბა ორბელიანის, ვახტანგ VI-ისა და მამუკა ბარათაშვილის ვერსიფიკაციულმა ძიებებმა (ხინთიბიძე, 1990:72).

“.

4. „დავით გურამიშვილის ლექსების დიდი ნაწილი რუსულ-უკრაინული სიმღერების ჰანგზეა აწყობილი. 34 სალექსო ფორმის წყარო არაქართულია“ (ხინთიბიძე, 1990:72).

კვლევის („ცეზურა ქართულ ლექსში და დავით გურამიშვილის ვერსიფიკაცია“) დანართში მოცემული სქემები თითოეული სტროფის სალექსო ფორმას განსაზღვრავს. სრულად ვითვალისწინებთ და ვეყრდნობით აკაკი ხინთიბიძის ამ მოსაზრებებს.

6.2. პოემის სტილი და სტილისტიკა;

„წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“ სტილი განსაკუთრებულია, განსხვავებული წიგნ „დავითიანის“ სხვა მონაკვეთებისაგან. ამ მცირე პოემით ავტორი ემზადება წიგნის დასასრულებლად. წიგნი ავტობიოგრაფიულია, მისი ვერსიფიკაციულ-რიტმული მრავალფეროვნება რამდენადმე მეტაფორაა გურამიშვილის „მრავალჭირნახული“ (არაერთგზის შეუნიშნავთ) ცხოვრებისა, რომელიც თავად მეტაფორაა კაცობრიობის ისტორიისა, ადამის გზის კიდევ ერთხელ გავლა (კეკელიძე, სირაძე, ლაღანიძე და ა.შ.). წიგნის პირველი ნაწილები რუსთველის შაირითა თუ ჰიმნოგრაფიული ტრადიციების დაცვით დაწერილი, ერთგვარი გახსენებაა წარსულისა, ღირებულებებზე გამოხმაურებაა, პატივის მიგებაა. „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“ განსხვავებულ ვერსიფიკაციას („გურამული“) სიახლის სუნთქვა მოაქვს. ახალი ქართული ენისა და ახალი ქართული ლირიკის დასაწყისია. პოემის სტილიზაციის ეს მახასიათებელი (ვერსიფიკაცია) თითქოს

გვამზადებს იმისთვის, რომ ეპოქა იცვლება. თექვსმეტმაცვლოვან კლასიკურ ლექსს ცვლის ხალხურ ძირებზე დაყრდნობილი მსუბუქი მელოდიები, ხუთსტიქონიანი სტროფები, ხშირად გამოყენებული ანჟაბემანები.

ამის პარალელურად უკვე შეინიშნება რღვევა ძველი ქართული მორფოლოგია-სინტაქსისა. მოთხრობითი ბრუნვის ნიშნად ძველი ქართული „-მან“ სართის პარალელურად ჩნდება თანამედროვე ქართული ფორმები. აქა-იქ ჩნდება ებ-იანი მრავლობითის ფორმებიც. თუმცა, ძირითადად ნართანიანი მრავლობითია შენარჩუნებული. ამასთანავე უნდა ითქვას, რომ რიგ სტროფებში ნართანიანი მრავლობითის ფორმებით რითმული წყვილები და ალიტერაციები იქმნება.

ცალკე აღნიშვნის ღირსია ზედსართავი და არსებითი სახელების წყვილები. ქართული ენისათვის დამახასიათებელი ზედსართავი სახელის პრეპოზიციული წყობა საკვლევ პოემაში ქართული სამეტყველო ენის მახასიათებელია და ხალხურ ენასთან მიახლოებული სტილით ავტორის მიზანდასახულებას ემსახურება - შექმნას პოემა ყველასათვის, გაშორდეს რთულ, არაბუნებრივ გრამატიკულ ფორმებს და სახალხო ენით ზოგადი საგანმანათლებლო დატვირთვა მისცეს შემოქმედებას.

პოემაში ხშირია ვულგარიზმები, უხამსი გამოთქმები, სახალხო-საკარნავალო ლექსიკა. ჩვენ უკვე შევნიშნეთ, რომ ეს რამდენადმე ეპოქის სულის გამოძახილი გახლდათ. რენესანსის ადამიანს გაშორებული პიროვნება უხამს გარემოში მოხვედრილი თავადაც ითავსებს ამ გამოთქმებს. უფლის საგალობლებში გააცოცხლა დავით გურამიშვილმა საღვთისმეტყველო სიმბოლიკა. ამჯერად (პოემაში „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“) მისი მიზანდასახულობაა უმდეროს ახალ დროს, მდაბიოთა სახეებს მისცეს ხელოვნებაში უკვდავება.

მაგრამ, რჩება ერთი მაგრამ! ეს მწერლის ანდერძია: არ დავივიწყოთ ამ საერთო მხიარულებაში მარადიული, ზნეობრივი, უცვლელი ღირებულებები. ამიტომაც პოემის ამ საერთო სამხიარულო განწყობის პარალელურად ჩნდება დაფიქრებული ქაცვიას სახე. კონტრასტის ხერხი თითქოს გვაფხიზლებს. ასე მივდივართ პოემის დასასრულისაკენ. განათლებული ქაცვია მომავალია სამყაროსი.

შესაბამისად, პოემის ლექსიკური მარაგი, ორიგინალური ვერსიფიკაცია, ახალი ქართული სალიტერატურო ფორმები, პერსონაჟთა და სიტუაციათა სამწერლობო სიახლეები ქმნის პოემის განსხვავებულ სტილს (განსხვავებულს თვით გურამიშვილის კლასიკური ლექსებისათვის) და ემსახურება პოემის მიზანდასახულობას: აღწეროს ახალი წარმავალი დრო და მარადიული ღირებულებების ადგილი მასში.

6.3. პოემის მხატვრულ სახეთა სისტემა -

მეტაფორა, სიმბოლო, მითი

თუმცა უშუალოდ ნარატივზე დაკვირვებას ვერ მოვახერხებთ, თუ მხატვრულ სახეთა სისტემაზე არ შევჩერდებით. ვისაც ოდესმე გურამიშვილი უკვლევია, ყველას შეუნიშნავს მისი მხატვრულ სახეთა განსხვავებულობა, ძირითადი კვლევები ეხება იმ სახეებს, რომლებიც ნასაზრდოებია ბიბლიის წიგნთა მხატვრული სისტემით.

იმთავითვე შენიშნეს, რომ რუსთაველის მეტაფორა განსხვავდება გურამიშვილის მეტაფორისაგან. ეს განსხვავება უნდა აიხსნას კლასიკური სტილის მეტაფორისა და გროტესკული მეტაფორის არსობრივი თავისებურებებით. გროტესკის ძირითადი მახასიათებელი გახლავთ მკვეთრი კონტრასტები, რომლებიც ემსახურება საგნის თვისებების გაზვიადებასა და შესაბამისად, რეალობისა და ფანტასტიკურის, ტრაგიკულისა და კომიკურის შეხამებას. რუსთაველის მეტაფორების მიზანი ჰიპერბოლიზირებაა, საგნის განდიდებაა. გურამიშვილის მეტაფორების მიზანი გროტესკული შეპირისპირებაა, კარიკატურული გაზვიადების მიღწევის მცდელობაა, კონტრასტებზე აგებული სინამდვილის ჩვენებაა.

ერთმანეთის გვერდიგვერდ მეტაფორული სახეების კვალდაკვალ ჩნდება უფრო ბევრის მთქმელი სახე-სიმბოლოები. მეტაფორა ერთჯერადია, სიმბოლო - მრავალჯერ გამოყენებული, გამაერთიანებელი სახეა აწმყოსი და წარსულისა. ტახტზე მჯდომი ზამთარი თუ ზაფხული მეტაფორებია, ხოლო თავად ზამთარი და ზაფხული სიმბოლური სახეებია ხელოვნებისათვის. ჩვენ გვინდა იმთავითვე დავაშოროთ ეს ორი მხატვრული სახე ერთმანეთს, რადგან პირველი მათგანი უმთავრესად ენობრივი მახასიათებელია, მაშინ როცა მეორე, სიმბოლო, აზრობრივ მხარეს ეხმიანება. გროტესკული

ლიტერატურული ძეგლების მეტაფორული აზროვნების განსხვავებულ სამყაროში ხშირად გვხვდება კლასიკური ხანისთვის ნაცნობი სიმბოლოები. „მოწვევულ იყო ზაფხული“ - იმედია, სიხარულია. გველი ქაჯეთია. სიმბოლური აზროვნების მსგავსი სახეები გროტესკულ ლიტერატურაში თითქოს უფრო ცოცხლდება, მოქმედებს, ხელშესახები ხდება. მეტაფორები ეხმარება გურამიშვილს უკეთ დავიწახოთ კლასიკური სახე- სიმბოლოები. თბილი სიოსა და ფრინველების ხმაზე ხალისით ეფინებიან გველები ველებს. გველი ხომ ასე საშიში სიმბოლური სახეა კაცობრიობისათვის.

ამასთანავე, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ „მხიარული ზაფხულის“ პირველი პოემაა, რომელშიც ქართულ სინამდვილეში პირველად გამოჩნდა ანიმისტური ხედვით დაწერილი მეტაფორები, რომლებიც თავიანთი ორმაგი ბუნებითა და პაროდირებული ხასიათით გროტესკული ლიტერატურის მახასიათებელი მხატვრული სახეებია.

პოემაში ვხვდებით იმ ტიპის მეტაფორებს, რომლებსაც მხატვრული ენის სამკაულებს ვუწოდებთ: „მე ვარდი შემქმენ, იყავ შენ ია“ (51); „სევდით გონება მაქვს დაკარგული, ჭირში ვარ, ლხინსა არ მამღვეს გული“ (235); გვხვდება მეტაფორები ბიბლიური სახეებით ნასაზრდოები: „ვამე, თუ, სულო, ..., ცოდვამ დასძლიოს, სახმილს მიგაძლიოს, დაუშრეტელსა“ (295). „ვამე თუ ხორციც შეჭამოს მგელმან“ (299); ამ მეტაფორებს პოემის იმ ნაწილებში ვხვდებით, რომლებშიც პერსონაჟთა შინაგანი სამყარო და მათი პიროვნული ტკივილი გამოჩნდა. ამასთანავე თითოეული მათგანი ემსახურება პერსონაჟის შინაგანი ბუნების გადმოცემას. ამდენად, მეტაფორები სულიერების განცდით ხშირად ეკუთვნის მწყემს ქაცვიას, ხორციელი გრძნობების გამომხატველი - მწყემს გოგონას.

მეტაფორულ სახეებს გურამიშვილთან ხშირად ამყარებს ცნობილი სახე- სიმბოლოები. უკვე ხსენებული - ზამთარ-ზაფხული, მწყემსი, ქალი, გველი, მოხუცი მამა, ცეცხლი, წყალი... ეს არასრული ჩამონათვალია იმ სახე-სიმბოლოებისა, რომლებიც პოემაში კაცობრიობის წარსულიდან მოხვდნენ და ახალ გარემოში ახალი დანიშნულება შეიძინეს, ახალი მითი შექმნეს. ჩვენი კვლევის წინა თავებში, შევეცადეთ, ბევრი მათგანის წარმომავლობაზე გვესაუბრა, ამჯერად მათი ახალი სიცოცხლე გვაინტერესებს, ვინაიდან თითოეული სიმბოლური სახე, თავისი მდგრადობის მიუხედავად, ყოველ ტექსტში ახალ

განზომილებებს იძენს და ქმნის. ისინი მეტაფორებთან ერთად გურამიშვილის პოემაში ახალ მითოსურ სამყაროს ქმნიან.

გურამიშვილმა უარი თქვა „ბერწობაზე“. მოისურვა შთამომავლის შექმნა, რათა მასში გაეგრძელებინა არსებობა. ორსული ბერდედების (ტერაკოტების) მსგავსად მოხუცმა შექმნა ახალი სიცოცხლე, ახალი მითი.

ეს ახალი მითი მოკლედ შეიძლება გადმოიცეს:

ზაფხულის ერთ დღეს სამმა მწყემსმა გოგონამ გადაწყვიტა ერთად ეშრომათ და რასაც იპოვიდნენ გაეყოთ. ერთმა გოგონამ ქაცვია მწყემსი იპოვა, მეორემ ვირი, მესამე ხელცარიელი დარჩა. ქაცვიას მპოვნელ გოგონას ქაცვია შეუყვარდა, მაგრამ მწყემსი ბიჭი არ ჩქარობს, სურს მამის შეცდომა არ გაიმეოროს, არ აჩქარდეს. ამასთანავე, ის მზადაა გოგონების პირობა მიიღოს, წილისყრამდე მოიცადოს და თუ აწ უკვე ნაცნობ გოგონას ხვდება წილად, ქმრობაც გაუწიოს. გოგონები იწყებენ პირობის შესრულებას. „გზასაყარზე“ ქაცვიას საფრთხობელას დადგამენ, ვირსაც ზედ მიაბამენ და წილისყრისათვის ემზადებიან. არაფრისმპოვნელმა „კოჭბით ფერი“ მოიტანა, ვირის მპოვნელმა – „ტარ-კვირისტავი“, ქაცვიას მპოვნელმა – ნემსი და ძაფი. ბედს მიენდვნენ და გამვლელს დაელოდნენ. უცხო მგზავრიც მალე გამოჩნდა. უცნობი გრძნეული აღმოჩნდა (ეს მითის აუცილებელი ატრიბუტია). მან გოგონებს „ცარიალი ქალაღი“ მისცა და მოითხოვა: წილსაყრელ ნივთებს წაუსვით და აქ მომიტანეთო. ქალაღზე დაიწერა: არაფრის მპოვნელმა გოგონამ საქმრო უნდა ეძებოს, თუ ვერ იპოვის, მისი მომავალი მონაზვნობაა, ვირის მპოვნელს ვირი ერგო, თან ისიც დაიწერა, რომ მწერები დატანჯავდა, როცა შეჯდებოდა. ქაცვიას მპოვნელი გოგონას საბედო ქაცვიაა.

„ნახეთ ცოლ-ქმრობის ბედი და წერა,

საფერს საფერი როგორ აფერა!“

ეს სტროფი მწერლის ლირიკული გადახვევაა, იგი მითის შეგონებაა, სიბრძნეა, რომელიც უნდა დაიჯეროს მკითხველმა. ბედისწერაა ამ სამყაროში ერთმანეთის პოვნა - ეს ბედისწერა ქრისტიანი გურამიშვილისათვის ღვთის წერაა, ღვთის ნებაა. მთავარია, გონიერი ადამიანი მიხვდეს, რას ითხოვს მისგან ყოვლის შემოქმედი და არ გადაუხვიოს გზას. ქაცვია ასეთია. მითი გრძელდება. ქაცვია გაიგებს, რომ უფალმა მას არგუნა წილად

მწყემსი გოგონა, „მადლობდა უფალსა“, ცოლის მოყვანისათვის ემზადება, მამას მიუჯდება და სთხოვს, სიბრძნე ასწავლოს. წინაპართა ცოდნის გაზიარების გარეშე, ბრწყინების, ქორწინების საიდუმლოს მიღება არ შეიძლება - ეს კიდეც ერთი სწავლებაა გურამიშვილის მითისა. თუ მამობისთვის ემზადები, მამის ცოდნას უნდა ფლობდე!

მაშ ასე, გურამიშვილი „მხიარული ზაფხულის“ მეტაფორები, კლასიკური თუ არაკლასიკური, ძალაა, შესაძლებლობაა ახალი მითის უკეთ გადმოსაცემად, ხოლო ტრადიციული სიმბოლური სახეები ცხადყოფს მწერლის მიზანდასახულობას - შექმნას ახალი მითი თანამედროვე სამყაროს თანამედროვე ახალგაზრდებისათვის.

6.4. პოემის ნარატივის თავისებურებანი - სიუჟეტი, ხასიათები, გარემო;

საკვლევ პოემას რამდენიმე ნარატოლოგი ჰყავს. პირველივე მათგანი შესაძლოა ავტორის ხმასთან გავაიგივოთ, რადგან სამსტროფიანი თხრობა პოემის პროლოგის ფუნქციას ასრულებს და ამჟღავნებს ავტორის სურვილს: გამიჯნურებული მთხრობელი ლოცულობს და ითხოვს, „კარგ-სიტყვით შეწყობა შემადლებინე“ (3).

ზამთარ-ზაფხულის ამბავი ახალი პოზიციით მჟღავნდება პოემაში. სიუჟეტური თხრობა მიჰყავს მესამე ხმას, რომელიც გურამიშვილისაგან შეიძლება გავმიჯნოთ, რაც ასე იშვიათია წიგნ „დავითიანში“. თხრობა გაპიროვნების ხერხით მიმდინარეობს და სიუჟეტური ხაზი სწრაფად ვითარდება. აქ პეიზაჟი ეხმარება ავტორს, უკეთ გადმოსცეს თავისი მიზანდასახულობა, შექმნას გარემო, რომელშიც მისი პერსონაჟები ბუნებრივად იმოქმედებენ, რაც ხელს შეუწყობს მათ უკეთ წარმოჩენას. სიუჟეტური რკალის დასაწყისში ბუნების სურათის გაპიროვნება მახასიათებელია მეცხრამეტე საუკუნის ქართველ მწერალთათვის. შესაძლოა ითქვას, რომ „მხიარული ზაფხული“ პირველი ქართული პოემაა, რომელიც ამგვარად დაიწყო.

ქაცვიასა და გოგონას შეხვედრა ცოცხალი და შთამბეჭდავია. ეს ეპიზოდი კარგად ერწყმის გარემოს და პერსონაჟთა სახეებს ხვეწს და ავითარებს.

ამბავი ამბავში - ასე შეიძლება გადმოიცეს სიუჟეტის განვითარება. პირველი ამბის მთხრობელი ქაცვიაზე მოგვითხრობს, მეორე ამბის მთხრობელი ქაცვიაა და ის მამის თავგადასავალს გვიამბობს, მალე გაისმის მესამე ხმა: ქაცვიას მამა კაცობრიობის ისტორიას გვიამბობს. სიუჟეტის ამგვარი განვითარება კაცობრიობის ისტორიის

უწყვეტობის პრინციპს წარმოადგენს. ადამიც უამბობდა, სავარაუდოდ, საკუთარ შვილებს საკუთარი დაცემის ამბავს. ვინ ისმენდა (აბელი, სეთი, ქაცვია), ვინ გარბოდა (უძღები შვილები) და ვინ მხოლოდ მამის მემკვიდრეობას ტრფიალით ემსახურებოდა მამას (უფროსი ძმის სიმბოლური სახე „უძღები შვილის“ იგავიდან).

ქაცვიას თხრობაში ჩანს არაერთი პერსონაჟი: მისი დედ-მამის მშობლები, ავადმყოფი ბაბუა, მეზობელი თავისი ცოლით და სიდედრით, სოფლის მღვდელი. თხრობა მარტივია, ამბავი რიგითი სოციუმის ყოველდღიურობის აღმწერი, პერსონაჟთა ხასიათები სუსტად გამოკვეთილი.

ამ ეპიზოდში განსაკუთრებით დასამახსოვრებელია მეზობლის სახე. მეზობელი ცოცხალი პერსონაჟია, მასზე გაიცინებ, სადღაც გაბრაზდები, სადღაც ვერც მიხვდები მისი ქმედების საფუძველს, მაგრამ თავს აუცილებლად დაგამახსოვრებს, რადგან განსხვავებული ხასიათია, ზოგადად, „მეზობელი“, რომელიც პოემის გარემოს, აქაურ კოსმოსს ავსებს და სოციუმის მახასიათებლებით ტვირთავს.

ქაცვია ძლიერი მთხრობელია. ის არწმუნებს ერთდროულად შეყვარებულ გოგონასა და მკითხველს, რომ აკრძალული სიყვარული ღმერთს განარისხებს, „ღვთისა მეშინის, ჯერ ყრმა ვარ წმინდა,“ (276) - ასე ახასიათებს იგი საკუთარ თავს და გოგონას მეგობრებისადმი მიცემული პირობის შესრულებას სთხოვს. გოგონა მიდის. ქაცვია გოდებს. „ვამე, თუ, სულო...“ - გურამიშვილის შემოქმედების ძლიერი ეპიზოდია. გოდების ტიპის ლირიკული ლექსების ემოციის გადმოცემა მას განსაკუთრებულად შეუძლია.

სიუჟეტურ ხაზს ახლა მწყემს გოგონებთან გადავყავართ და იქ მისანი უცნობის მიერ ერთხელ კიდევ დადასტურდება, რომ „ცოლ-ქმრობის ბედი ზეცაში წყდება“. შესაძლოა, ვიმსჯელოთ ამ ეპიზოდის სიმბოლურ მხარეზე. ვისი სახე შეიძლება იყოს უცნობი მისტიკური შესაძლებლობებით? რატომ სამი გოგონა? რატომ გზასაყარი? რა სიმბოლური დატვირთვა შეიძლება აქვს ან მივანიჭოთ ვირსა და ვირის პატრონს? კვირიტთავს? ნემსს? „კოჭბით ფერს“? ამ ტიპის შეკითხვებზე, ზოგადად, ლიტერატურათმცოდნეებს ერთი კონკრეტული პასუხი, ცხადია, ვერ ექნება. ვფიქრობთ, ეს გარემოებები ეპიზოდს მარადიულ იდუმალებას ანიჭებს და განგვაცდევინებს, რომ

ბევრი რამაა დაფარული როგორც ცხოვრებაში, ისე ლიტერატურაში და ორივეგან „ბედი ზეცაში წყდება“.

ქაცვიას მამა პოემის უკანასკნელი ეპიზოდების აქტიური პერსონაჟია. არაერთხელ შეუნიშნავთ, რომ ის მწერლის პროტოტიპია (სირამე, ღაღანიძე). მამა-შვილის დიალოგი პოემის ფინალში წარმოსახვითაა ნასაზრდოები. ბერწობით დატანჯული გურამიშვილის ოცნებაა, მოისვას გვერდით მემკვიდრე და დაარიგოს, მამა-პაპათა განვლილი საქმენი აუწყოს და მათი ზნეობრივი გამოცდილება გაუზიაროს. გურამიშვილის ინოვაციური ნიჭი ახლა კონკრეტული პერსონაჟიდან გვესაუბრება. თანამედროვე, ჯებირებისგან გათავისუფლებულ, მწერლობას შემურდება გურამიშვილის გამბედაობა წიგნ „დავითიანში“ რომ ავლენს, როგორც ნარატოლოგი. საკუთარ სათქმელს დროდადრო მწერლის პოზიციიდან რომ ამბობს, და დროდადრო რომელიმე პერსონაჟის პირით. აქ ყველგან თავადაა. თავად მოგვითხრობს, რამდენადმე თავადაა ქაცვიაც - ზნეობრივი გმირი, „ვამე, თუ, სულოს...“ ავტორი, თავადაა ქაცვიას მამაც - წარსულში დაცემული და ცხოვრების ტკივილით განწმენდილი მოხუცი. ქაცვია მწყემსით გურამიშვილი ამ ქვეყნად საკუთარ თავს ტოვებს, ყოველგვარი პათეტიკის გარეშე. მოგწონთ ქაცვიას ქმედება, ზნეობა? ეს დავითია. მას უნდოდა ასეთი ყოფილიყო. თუმცა თავადაა ქაცვიას მამაც. „თურქ-ყიზილბაშებთან“ ნაბრძოლვეი, ცალთვალა ბრძენი მოხუცი, ტყვეობით შეწუხებული, ახლა ლექსების წერით რომ ირთობს თავს და სამყაროს გაზრდა რომ სწყურია.

6.5. „მხიარული ზაფხული“, როგორც ახალი პოემა;

„მხიარული ზაფხული“ მცირე პოემაა, რომელსაც ლიტერატურის თეორიაში ახალი პოემის სახელით იცნობენ. მას ჰყავს ერთი მთავარი პერსონაჟი, სიუჟეტი მის ირგვლივ იკვრება და ქაცვიას კონკრეტული პრობლემის (სიყვარულის) მოგვარებას ემსახურება. პოემაში რამდენიმე მოტივი ვითარდება: ქაცვიასა და გოგონას შეხვედრა, ქაცვიას მშობლების თავგადასავალი, ქაცვიასა და მამის ვრცელი დიალოგი. თითოეული მოტივის გამოჩენის კვალდაკვალ ფაბულური ჩარჩო ფართოვდება, ხოლო სიუჟეტი იხსნება და ვითარდება. აქ არ გვხვდება რთული სიუჟეტური ხლართები. პოემაში დროც შეზღუდულია. მიუხედავად იმისა, რომ კაცობრიობის დასაბამიდან არაერთ

თავგადასავალს ვისმენთ, პოემის დრო მაინც რამდენიმე დღით განისაზღვრება. ქალ-ვაჟის შეხვედრის მეორე დღეს გოგონებმა წილი ჰყარეს, ეს ამბავი შეიტყო ქაცვიამ და მამას მიმართა. ქაცვიასა და მამის საუბრით სრულდება პოემა.

პოემაში სივრცეც მცირეა. ერთი სოფელი და მისი შემოგარენი, ველ-მინდვრები, არის ის ადგილი, სადაც მოქმედება ვითარდება.

ტექსტი არაა ისტორიული ჟანრისა, არ ჰყავს უძლეველი და დაუმარცხებელი გმირები. პოემაში წინა პლანზეა წამოწეული პერსონაჟთა სულიერი განცდები, მათი განწყობა. ლირიზმი ამ პოემის ერთ-ერთი ძირითადი მახასიათებელია. მწერლის ლირიკული გადახვევები, პერსონაჟთა ლირიკული განცდები, ლირიკული მოთქმა „ვამე, თუ...“ პოემას ახალი პოემის მახასიათებლებით ტვირთავს. ამ უკანასკნელ ლირიკულ ეპიზოდს მოჰყვება პოემის კულმინაციური ნაწილი: „ქალის მშვიდობით მისვლა თავის ამხანაგებთან და ნაპოვნზედ წილის ყრა“. ამ ეპიზოდს ასრულებს მწერლის ლირიკული გადახვევა, რომელიც პოემის ერთ-ერთ მთავარ სათქმელად შეიძლება ჩაითვალოს და ასე გამოიკვეთება პოემის იდეაც - ცოლქმრობის საიდუმლოება ღვთისაგან კურთხეულია.

მიჩნეულია, რომ ახალი პოემა პირველად რომანტიკულ გარემოში ჩამოყალიბდა. ხომ არ გაუსწრო გურამიშვილმა მსოფლიო დროს? „მხიარული ზაფხული“ ევროპული თუ რუსული პასტორალური პიესებისა და იდილიების კვალდაკვალ შექმნილი პასტორალური თემატიკის პოემაა, რომელიც თავისი მახასიათებლებით ახალი პოემის ჟანრს განეკუთვნება. ამ უკანასკნელის საწყისად კი ბაირონია სახელდებული.

ჩვენ არ გავუსწრებთ დროს, დიდი დასკვნებისათვის მომავალს დაველოდებით, და მხოლოდ შევნიშნავთ, რომ ჟანრული თვალსაზრისით ახალი პოემა პასტორალური თემატიკისა, გურამიშვილის „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, განსაკუთრებული შემთხვევაა მსოფლიო ლიტერატურის ისტორიაში.

6. 6. შეფასება - „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, როგორც ლიტერატურის ისტორიის ნაწილი;

როგორ შევხედოთ ლიტერატურულ ნაწარმოებს შეფასება?

აბსოლუტური სტანდარტი, ცხადია, არ არსებობს, მაგრამ ლიტერატურის თეორეტიკოსები ამას ჩვენგან მოითხოვენ, რათა თავიდან ავირიდოთ ისეთი გაუგებრობა,

რომელმაც შესაძლოა ფუნქციათა აღრევასთან მიგვიყვანოს, ლიტერატურა უნდა შეფასდეს იმ კრიტერიუმების გათვალისწინებით, რომლებსაც ის ტრადიციული გაგებით უნდა აკმაყოფილებდეს. თუმცა ყველამ ვიცით, რომ ეს კრიტერიუმები უთვლელი და უსახელოა. ამასთან, რთულია სუბიექტურობა გამოირიცხოს, ან მას მხოლოდ ერთი ხმის უფლება მიენიჭოს.

მეორე მხრივ, სირთულე ისიცაა, რომ ხელოვნების სამყაროში ერთმა რომელიმე კომპონენტმა შესაძლოა ისეთი მაღალი მახასიათებელი აჩვენოს, რომ დაჩრდილოს სხვები. რა არის ის მთავარი, რომელიც პოემა „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“ შეფასებისას უნდა გამოვყოთ, როგორც პოემის ყველაზე ღირებული მხარე?

პოემის ინვარიანტთა სტრუქტურულმა ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ასეთი მხარე არაერთია. ავტორმა ამ პოემით წარმოადგინა ქართული ენის ახალი შესაძლებლობები, აჩვენა ენა ახალ დინამიკაში, განსხვავებული ლექსიკური მარაგი, განსხვავებული გრამატიკული ფორმები, განსხვავებული მეტრი, რიტმი. ენამ აქ ახალი ჟღერადობა შეიძენა და გურამიშვილმა ქართული ლექსის ინოვატორის სახელი დაიმკვიდრა.

გურამიშვილი უარს ამბობს „სამი სტილის თეორიაზე“. ხალხური ენობრივი მახასიათებლებით ვირტუოზივით ქმნის ახალ-ახალ ფორმებს. მკითხველს ეკითხება, რომელი მათგანი სჯობსო? ეს თავდაჯერება დიდი ხელოვანის მახასიათებელია. ქართულმა ლექსმა ბევრი რამ აიღო „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“ ვერსიფიკაციისგან. ხუთსტრიქონიანი, არათანაბარმარცვლიანი ლექსმა, ქართულ-სლავურ-ევროპული ლექსის მახასიათებლებმა ქართული ლექსი საბოლოოდ განაშორა აღმოსავლეთს, რომელიც არც თუ იშვიათად გაისმოდა მე-18 საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში.

სიახლის შეთავაზების თვალსაზრისით გურამიშვილის პოემა სხვა კუთხითაც საგულისხმოა. ვგულისხმობთ, გროტესკული ფორმების გამოყენებას ქართულ პოეზიაში, რომელიც მოცემულ კვლევაში არაერთი კუთხით წარმოვადგინეთ. შეფასების თვალსაზრისით უნდა ითქვას, რომ გურამიშვილმა საკვლევ პოემაში გაარღვია კლასიკურ ლიტერატურად წოდებული რენესანსის საზღვრები და ამბივალენტური

დამოკიდებულებით შექმნა ახალი ლიტერატურული მოდელი: გროტესკული რეალობით წარმოადგინა კლასიკური ღირებულებების მქონე სამყარო, კონტრასტებისა და პაროდირების გამოყენებით შექმნა ზნეობრივი პერსონაჟი ქაცვია, რომელსაც სული რენესანსული ეპოქისა შერჩენია, თუმცა სხვა მახასიათებლებით ახალი დროის კაცია, ხალხურ-კარნავალურ გარემოში მოხვედრილი. ამასთან, ქაცვიას პერსონაჟის შექმნით გურამიშვილი გამოეხმაურა მსოფლიო ლიტერატურაში ზნეობრივი გმირების (მაგალითად, დონ კიხოტის) სულიერ ტკივილებს.

დიდი ესთეტიკური გამოცდილების მქონე მკითხველი სჭირდება გურამიშვილის პოემას, რათა სრულად ჩასწვდეს მის დაფარულ შრეებს. ცოლქმრობის სიწმინდის თემის გააზრება ნაწარმოებში კაცობრიობის გამოცდილების „გახსენებას“ საჭიროებს. ბიბლიური ალუზიები თუ ბიბლიურ ამბავთა პირდაპირი გზით გალექსვა, მწერლისეული ლირიკული გადახვევები და მასთან შერწყმული ემოციური ლირიკა მთხრობელისა ქმნის ფაქიზ ლიტერატურულ სტროფებს პოემის არაერთ მონაკვეთში.

ყოველივე ეს პოემის მხატვრული მხარის უნიკალურობას განაპირობებს. ბუნებისა და ადამიანის ჰარმონიული ერთობა გამოჩნდა პირველ ქართულ პასტორალური ჟანრის პოემაში. გაპიროვნებებითა და რიგ შემთხვევაში, ანიმისტური მსოფლგანცდით შექმნილი მხატვრული სახეები მომდევნო ხანის არაერთი ქართველის შემოქმედების საწყისია. ვაჟა-ფშაველა სიცოცხლის ბოლო წლებში ქმნის ლექსს „დავით გურამიშვილის ხსოვნას“. დიდ წინამორბედს, უძვირფასეს პაპას „აჩრდილს ეამბორება“ და აღნიშნავს:

„შენის ცრემლებით მოვხარშე
ჩემის გრძნობების ფაფაო,
ამგვარი საჭმლის კეთებას
დიდი სდომნია ჯაფაო;“

სულიერი ერთობა დიდ წინაპართან ჰქონია ილიასაც. არაერთგზის შეუნიშნავთ, რომ ილიას შემოქმედებისა თუ საზოგადოებრივი მოღვაწეობის ბევრი ასპექტი ეყრდნობა დავით გურამიშვილის „დავითიანში“ გაჟღერებულ პრობლემებს. ილია ხვეწს და ავითარებს ქართულ გროტესკულ ხელოვნებას, ახალ მაშტაბებს აძლევს მას (თუნდაც

გროტესკული პორტრეტების შექმნით, რომელიც არ ჩანს გურამიშვილთან). თუმცა აქ გვინდა ილიას კონკრეტული პოემის „განდეგილის“ პრობლემატიკაზე და მის „მხიარულ ზაფხულთან“ მსგავსებაზე შევაჩეროთ თქვენი ყურადღება.

ორივე პოემაში მწყემსი გოგონების სახეები გვევლინება, როგორც ცდუნება სიწმინდისა. ქაცვია ძლიერია, განდეგილი სუსტი აღმოჩნდა. პირველ შემთხვევაში იმარჯვებს „ყრმა წმინდა“, მეორე შემთხვევაში კი სიწმინდე მარცხდება პროფანულ გარემოსთან. ამ ორი პოემის ერთ სიბრტყეზე კვლევა საინტერესო მასალაა ლიტერატურათმცოდნისათვის. ამ შემთხვევაში კი მხოლოდ შევნიშნავთ, რომ თუნდაც ეს მსგავსება გვაძლევს იმის თქმის უფლებას, რომ „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“ სიახლეების წყაროს სათავეა მე-19 საუკუნის ქართული მწერლობისათვის როგორც წმინდა ენობრივ-მხატვრული, ასევე იდეურ-სიუჟეტური თვალსაზრისით. მან არაერთი მხატვრული სახე, მხატვრული მეტაფორა, მხატვრული პერსონაჟი, ტიპი თუ იდეა მისცა ახალ ქართულ ლიტერატურას.

„სურვილი, რომ გარკვეული ფორმით დასაბუთდეს ლიტერატურული ღირებულებების ობიექტურობა, არ ითხოვს რაიმე სტატიკურ კანონს“ ((უელეკი, უორენი, 2010:360). შესაბამისად, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მწერლისა თუ მისი შემოქმედების მარადიული გადაფასება ხდება კონკრეტულ დროში. გურამიშვილის შემოქმედება ხშირად „დავითიანის“ სხვა მონაკვეთებით „ფასდებოდა“. ახლა მოვიდა დრო, გამოვყოთ მისი შემოქმედებიდან ახალი ქართული პოემა „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, დავინახოთ მისი ინოვაციური მხარე, მივანიჭოთ ახალი ქართული ლიტერატურის საწყისი ადგილი და ვიკვლიოთ მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეების ლიტერატურულ-მხატვრული პროცესების ჭრილში.

7.დასკვნა

„დასკვნა – უნდა წარმოადგენდეს კვლევის ძირითადი შედეგების ამსახველ ნაწილს;“

(ბსუ-ს დოქტორანტურის დებულებიდან)

გურამიშვილის კვლევას, განსაკუთრებით „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“, კომპარატივისტული მეთოდის უჩარჩოო შესაძლებლობები სჭირდება. საკვლევი პოემის ალუზიურ-რემინისცენციური ქსელი მოიცავს ანტიკურ ძირებს, ბიბლიურ შრეებსა და

მორალს, ევროპულსა თუ სლავურ რეალიებს, ლიტერატურის კლასიკურსა თუ გროტესკულ სახეებს, ჟანრობრივ მეტამორფოზებს. გურამიშვილი სამყაროს საზრისის ფილოსოფიაზე მუშაობდა მწერლის კალმით და მასთან დიალოგი ყოველთვის შედეგიანი იქნება და ნებისმიერი დროის აწმყოსათვის პროგრესული.

შესაბამისად, „წიგნი ესე მხიარული ზაფხულის“ მკვლევარი უნდა იცნობდეს პოემის ანთროპოლოგიურ ძირებს, ანტიკური ლიტერატურისათვის ინოვაციური სახელით ცნობილ თეოკრიტოსს, ხუთასწლიანი სივრცე რომ აშორებდა ჰომეროსს, და მაინც დიდ გაბედულებად რომ უთვლიან ახალი ისტორიებისა და ახალი ხმების შემოტანას მწერლობაში. თეოკრიტოსმა აქილევსისა და ოდისევსის ქვეყანაში დაფნისზე წერა „გაბედა“, ჰომეროსის ეპიკური თხრობის მიბადვის ნაცვლად იდილიები შექმნა და ამით გიგანტისა და გრანდიოზულის გვერდით მცირე ჟანრის დიდებული შემოქმედის ნიშა დაიკავა. ძნელია ამტკიცო, წაეკითხა თუ არა გურამიშვილს თეოკრიტოსი (რუსულ კულტურულ სივრცეში მე-18 საუკუნეში აქტიურად ითარგმნებოდა ანტიკური კლასიკა), თუმცა სენსიტიური წვდომა აშკარაა. გურამიშვილმაც გაიმეორა მტკივნეული და საშიში განშორება დიდ წინაპართან (რ. ხალვაში, 2016), ეს უკანასკნელი თან დაჰყვება „დავითიანს“, როგორც ჰამლეტს მამის აჩრდილი. ვფიქრობთ, უმთავრესად ეს უნდა ეგულისხმა ვალერიან გაფრინდაშვილს, როცა სონეტის მგრძნობელობით შექმნილ ესეში გურამიშვილზე წერდა: „გურამიშვილი დონ კიხოტი უნდა ყოფილიყო და ბედმა მას გამლეტობა არგუნა“. (გაფრინდაშვილი, 1920:10).

აჩრდილივით დაჰყვება გურამიშვილის პიროვნებას კაცობრიობის ცოდნა, რომელი ერთი უნდა დაიტოს და ატაროს. იგი ასაკშია, „ბერწოვნება“ „მოახვედრა“ საწუთრომ კაცს, რომელსაც კაცობრიობისთვის ბევრი აქვს სათქმელი, ხოლო ვისაც სათქმელი აქვს, ის ამ ეპოქაში გიჟად შერაცხულია, როგორც დონ კიხოტი და ყოფნა-არყოფნაზე ფიქრობს, როგორც ჰამლეტი. მსოფლიო ხელოვნება იცნობს მიდგომილი ბერდედების თემას. არაერთ ადგილასაა ნაპოვნი ორსული მოხუცების მინიატურული ტერაკოტები თუ ქანდაკებანი. ბახტინმა გროტესკული ხელოვნების ამბივალენტურ სახეებად გამოაცხადა ისინი, რადგან მასში დაინახა სიცოცხლისა და სიკვდილის, დაბადებისა და გარდაცვალების, მშვენიერისა და სიმახინჯის პაროდირებული

საზრისები. გურამიშვილი „ორსული“ მოხუცია, რომლისგანაც ქაცვია მემკვიდრის მსგავსად დაიბადა, დაიბადა ტკივილით, ემოციით. არა ცოდნით, არამედ განცდით. არა სიბრძნით, არამედ გარდუვალობით. დაიბადა, რადგან მომწიფდა. მომწიფდა, რადგან განიცადა. განიცადა, რადგან იცხოვრა. იცხოვრა, რადგან დაიბადა. დაიბადა-იცხოვრა-განიცადა-მომწიფდა-დაიბადა... - ასეა მარადიულად, კაციდან აზრამდე და აზრიდან კაცამდე. „მე რაც ვშობე, შვლად ვჯერვარ, ეს თუ მზრდელმან გამიზარდა“, - იცოდა, რომ აზრს ქმნიდა, რომელიც შემდეგ კაცს შექმნიდა. ასე დარჩა საკუთარი აზრით საკუთარ პოემაში, რომელსაც ახლა თავს დავტრიალებთ.

რეალობის ასახვის ამ არაიდეალიზირებულ (ადამიანურ) ყოფას გროტესკულ ხელოვნებას ვუწოდებთ. გურამიშვილი ქართული ლიტერატურის გროტესკული საწყისია თუ არა, შესაძლოა, სადავო იყოს (სარაინდო-სამონადირეო ეპოსსა თუ ფოლკლორში გვხვდება მიმსგავსებული სახეები), თუმცა უდავოა, რომ „თხუთმეტ(უკვე თექვსმეტ)საუკუნოვან მთლიანობაში“ ესთეტიკური ხაზი მისმა არსებობამ მკვეთრად შემოატრიალა. ბიბლიური მორალი და საკუთარი ყოფიერება ერთი დიდი გროტესკია გურამიშვილის ცნობიერებისა.

ჩნდება დიდაქტიკა: მწყემს გოგონას ყველა მახასიათებელი უნდა გარდაიქმნას მწყემს ვაჟის სახედ - კარნავალური გარემო - ტრადიციულ ღირებულებებად, ფამირალიზმ-ექსცენტრულობა - ტრადიციულ ქორწინებად, კოლექტიური გარემო ინდივიდებად ჩამოყალიბდეს, გაზაფხულში მარადისობას უნდა ვხედავდეთ და ცხოვრებაც აღმავალი გზით უნდა მიდიოდეს. ეს დიდაქტიკაა პოემისა, რომელიც ქაცვიას მხატვრულ სახეში ყალიბდება და ეხმიანება კლასიკურ ღირებულებებს დაპირისპირებულ ექსცენტრულსა და ფამილარულ ცხოვრებას.

ინოვაციური, მრავალფეროვანი და უნიკალური ჟღერადობა, ახალი ქართული სალიტერატურო ფორმები, პერსონაჟთა და სიტუაციათა სამწერლობო სიახლეები ქმნის პოემის განსხვავებულ სტილს (განსხვავებულს თვით გურამიშვილის კლასიკური ლექსებისათვის) და ემსახურება პოემის მიზანდასახულობას: აღწეროს ახალი წარმავალი დრო და მარადიული ღირებულებების ადგილი მასში. ამასთან, „მხიარული ზაფხულის“ მეტაფორები, კლასიკური თუ არაკლასიკური, ძალაა, შესაძლებლობაა ახალი მითის

უკეთ გადმოსაცემად, ხოლო ტრადიციული სიმბოლური სახეები ცხადყოფს მწერლის მიზანდასახულობას - შექმნას ახალი მითი თანამედროვე სამყაროს თანამედროვე ახალგაზრდებისათვის.

გურამიშვილის შემოქმედება ხშირად „დავითიანის“ სხვა მონაკვეთებით „ფასდებოდა“. ახლა მოვიდა დრო, გამოვყოთ მისი შემოქმედებიდან ახალი ქართული პოემა „წიგნი ესე მხიარული ზაფხული“, დავინახოთ მისი ინოვაციური მხარე, მივანიჭოთ ახალი ქართული ლიტერატურის საწყისი ადგილი და ვიკვლიოთ მეცხრამეტე-მეოცე საუკუნეების ლიტერატურულ-მხატვრული პროცესების ჭრილში.

Department of Georgian Philology

Mzia Lazishvili

Davit Guramishvili "A book - This Joyful Summer" -

Literary and artistic analysis

The synopsis of the dissertation is presented for obtaining the Doctor of Philology
academic degree

Scientific supervisor:

Doctor of Philology Shota Jijieshvili

Batumi

2019

1.Introduction

"A book - This Joyful Summer", the last part of "Davitiani", is a series of innovative changes to Georgian literature. Guramishvili's creative courage has no boundaries in "Davitiani" poly genre book. The book begins with Rustavelian light verses, old Georgian linguistic forms, and

hyperbola-metaphorical thinking and finishes with ambivalent rankings of carnival literature and new Georgian metaphors of Katsvia's character created on the pastoral-bucolic theme. The author offers many novelties to the readers of ancient Georgian classical literature in one small poem, cultural-historical foreshortening and esthetical vision are changed, artistic clichés, stylistic or genre universalism have been reduced.

"A book - This Joyful Summer" is a message for a new Georgian authorship from Europe. Once such an innovative vision by the charm of the "Persian" story was offered by Rustaveli to the Georgian readers. This time, we hear "Vesela Vesna", which arouses interest in Slavic-European literature, to reread the historical, sociological, cultural-literary contexts in which he lived.

Relevance of the topic

The main thought we face is: How to write a literary-artistic analysis of the work today? The last word can accommodate the diversity of theoretical-methodological systems that modern literary studies offers. We wanted to introduce a system that would allow us to research one small Georgian poem within the particular framework and no major aspect of literary-artistic analysis is left out of focus. Moreover, as we have noted, the poem has been devoted to many literary scholars and we wanted to show the deeds and merits of each of them and lead the research based on them.

Aims and objectives

Guramishvili is a versatile genius. Studies written about him often contain mutually exclusive material about this author. He is also portrayed as a war hero and a life-long-suffering scholar. Our aim is to present another interpretation of one part of Guramishvili's creations (the poem "A book - This Joyful Summer") and to get closer to his creativity.

Methodological basis

The methodological basis of the work is based on the idea of universality of literature. As the basis of science is the creation of structural forms, we have tried to define the place of the research poem in the general literary context. Thus, modern comparativism is regarded as a universal method for the research, specifically refer to Marino's book ("Comparativism") and the invariant system of comparative research.

The last part of the work, literary invariants of the poem, is based on the book of "Literary theory" (2010) of contemporary literary scholars Rene Welek and Austin Warren. Based on a specific section of this book ("Inner Study of Literature"), a scheme was created, on the basis of which we attempted to present a system of literary invariants of the poem.

Theoretical value of research and scientific innovation

This work is the first attempt to present a Georgian poem within the framework of a comparative invariant system of Georgian poetry. The study material arranged bucolic-pastoral literature, grotesque-carnival literature and Georgian literature into one plane. We think that so represented invariants of the study poem somehow regulate the general chaotic system of literary studies and give us the opportunity to see the place of one Georgian poem in the historical space of the world literature.

2. Comparative and Inventive Research System;

Inventory system:

Creativity is diverse, varied. Each new masterpiece is unique, different. However, there is something of a constant magnitude in them, the unchanging face and to which comparatists call invariants.

Comparative literature offers us to begin with a specific study of it in the memory of humanity. Discover invariants in masterful variations of creators. Marino calls invariants a skeleton, a vein, a structure, and offers four types of general-invariant systems (Marino, 2010: 95).

Anthropological - Their research reveals the depth of the work, the purpose of the writer.

Theoretical-Ideological - In this type of invariants, Marino refers to "basic human experiences and problems - life, love, etc." (Ur-problem);

Theoretical-literary - means "all or part of the literary theories that have already been elaborated";

Literary - refers to the types of invariants that are repeated in very distant literatures as a result of indirect influence, though they are true literary invariants.

3. Anthropological invariants of the poem;

As mentioned in the introductory section, the poem is a pastoral theme, and therefore, it is essential to study the stages of development of this theme, their approximation to the story of the poem to create a picture of how the "anthropology" of the texts of this subject was going, the way it went, and what kind of incarnation was found by Guramishvili. The anthropological invariants of the poem can be grouped as follows:

1. Antique-Mythological - Theocritus;
2. Biblical allusions.

3.1. Antique-Mythological Invariants of Poem

Hellenistic Age – Theocritus

The literature depicting the shepherd's life in ancient times is referred to by the Greek term – bucolic, and the texts of shepherd-themed revival at the end of the Middle Ages - in the name of pastoral. However, the unity of the theme reveals that we are dealing with different stages of development of one genre.

Theocritus' career is embodied as "the age of the glory of Alexandrian poetry" in ancient literature. Poets working in the Library of Alexandria were knowledgeable and appreciative of Greek literature and art. Theocritus is stood out among them. 500 years have passed since the period of the geometric Renaissance (Homer) to the days of the great Hellenistic poetry, from Homer to Theocritus. The latter is referred to as the "Homer of the small genre". It is noteworthy that he was one of the first to "escape" Homer's imitators and (along with the poet Climacus) and offered the reader new forms of emotions. We mean a new form of lyric genre - idyll.

The observation reveals that the influence of Theocritus on the texts of the pastoral genre is great. A talented poet is a reflection of eternal problems in the world's literature. Consider the kinds of artistry that in "Joyful Summer", through Theocritus, are appeared directly or indirectly.

The etymology of the names of the characters is particularly intriguing. Pastoral authors are known to rarely name their characters. In this case, the names of both heroes are related to the plant. Laurels(Daphna-Georgian plant name) and acanthuses(Kacvi-Georgian plant name) - Not a stranger to shepherd life, stories are also worth noting. The names of both characters are associated with parental sin. The two begin their lives as if not from a sinless childhood, but take on a difficult legacy and struggle for freedom.

Guramishvili also had a similar legacy, pseudo-Rustavelism was not fascinating for him (as pseudo Homerism for Theocritus). However, many verses were given by Rustaveli's light verses. They succeeded (Theokritos - Guramishvili) and were sidelined by the influence of their great predecessors. They offered to readers new stories of love, they revived the trifles of ordinary people's lives, they presented shepherds (the eternal profession) in their natural environment and they added beautiful characters to the world literature: Daphne – the cow shepherd and Kacvia "fool" in the form of a shepherd.

3.2. Biblical invariants

"A book - This Joyful Summer", as we have noted, also contains elements of antique lyric, however, the main environment here is also full of Bible books. It can be said that this issue is one of the most familiar topics for researchers. So we will try to systematize the issues.

A) Exposition of the poem as a biblical allusion

The issues of unity-repetition of the fable in creative diversity are the most evident proof that the universe is a united organism, it is this unity that fuels literature, and each piece of art is part of that unity. A number of interesting studies on these issues are familiar to literary scholars. Many fiction texts feed directly on Bible stories.

The structural homogeneity of the poem under discussion is noticed by the first few pages of the Bible book of birth, by the researcher D. Bedianidze, who has devoted his extensive dissertation to this issue. He discusses the episode of the lost of the garden of paradise in details, and concludes that in Guramishvili's poem, the shepherd girl's own spinning crown and offering herself is actually a repetition of Eve's sin.

Therefore, Kacvia - Adam and a shepherd girl- Eva's identity which is established notion in Georgian literature can be shared. Accordingly, the poem's exposition repeats the skeleton of a particular episode of the birth book. The embodiment, however, presents the story, the fable, the composition in another environment and other times. It is very interesting to understand the biblical aspects in terms of the ideological-artistic value of the work.

B) Biblical characters and episodes in the poem;

The main biblical face found in the texts of the pastoral genre in general, and specifically in Guramishvili's poem, "A book - This Joyful Summer", is the symbol of the shepherd. Abraham, Jacob, Moses, David - this is an incomplete list of those forefathers who were called shepherds and created the history of a Bible-chosen nation. In each prudent shepherd of the Old Testament reads the anointed face of Christ. The working shepherd was replaced by the "good shepherd".

Kacvia is a shepherd for whom the chief values are the service of the soul, ethics, morality. He teaches others (the shepherd girl) and fears nowhere else to make mistakes and not to repeat the sin of the old shepherds. Kacvia fights for being a "good shepherd". He refuses to let her know, "grow up to be a fool shepherd". He realizes that physical labor and self-sacrifice are not enough. Kacvia shepherd is a good Christian. The fighter for human perfection refuses to face the bliss of happiness. With a book "Ignoramus", as a shepherd wants to study how to wait, to endure, and to fight. He is ready to hear and understand the history of mankind, to go through Adam's own journey once again, in order not to change.

Accordingly, we think that Guramishvili gave the pastoral poem an even greater function, he contemplated the adventures and Bible experience of the great shepherds of the world, he created a poem in which the shepherds were not idolatrous (let's remember even existence of "Kacvi") showed the wisdom of the shepherds and taught us life. He broke the boundaries between reality and imagination, time and space and so we understood the historical foundations of the regularity of the universe.

C) Character morality and Bible teaching on the secret of marriage;

For one part of the scholars, the shepherd's decision to refuse the offer of the girl, and in the fear of the God, she would wait for the blessing of the parents, and not to repeat her father's sin is portrayed as an artificial fact and it is regarded as a mere preacher of morality.

The Gospel likens marriage to the relationship between Christ and the Church. From the spouses the church of Christ requires the love as Christ had toward the Church. It is about self-sacrifice and perfect love. Creating a character and environment living with this morality is David Guramishvili's primary concern. In this sense, Kacvia is substantially different from the traditional bucolic and, in many cases, from the characters of European pastoral genre. His morality is pure, he is nourished by the teaching of the Church of Christ, because he realizes that his father's sin only brought fear, shame, and danger. Church teaching is a refuge for him, which saves him from immorality.

Consequently, christian morality in the poem is mainly manifested in the devotion to the sacrament of marriage, and its protection is a key feature of Kacvia shepherd's artistic face.

4. Theoretical-ideological invariants of the poem;

4.1. The first grotesque novel and the concept of carnivalization

(According to Mikhail Bakhtin);

As David Guramishvili stands in the way of old Georgian literature and modern Georgian literature, and the first is considered as a classical medieval writing and the second as part of new European literature, it can be safely noted that during Guramishvili's research Mikhail Bakhtini's book "Creation of François Rabelais and Medieval and Renaissance folk Culture" will do us a great job. The thesis of the great scholar defines the role of Rabelais in the cultural-heritage space of the Renaissance era. A change in the aesthetic view of art was explored by Bakhtini in the example of one novel "Gargantua and Pantagruel". The issue became so generalized that the terms became an indispensable part of literature textbook. Such a change in the aesthetic view of art was first and foremost seen for us in Davit Guramishvili's "Davitiani".

Grotesque

There are two main characteristics of grotesque literature:

I - It no longer aspires to express "universal integrity" because the world has fallen away from the latter;

II - It is ready to create a new world, realizing its own imperfection and power at the same time, and creating an imperfect and powerful - grotesque look, that is already "in the belly".

And where does such power come from? Such permanence?

It is the power of the people whose abilities and power the artist believes in - this is another key feature of grotesque literature.

Carnivalization

While researching Rabelais's creativity Bakhtini primarily embraces the notion of carnivalization, for Bakhtini Rabelais is a public holiday participant writer who rejected the features of classical art, idealized forms, subtle hyperbolization of articulations, and strictly defined frameworks of linguistic norms, and created a modern-day folk-carnival novel in which revived the grotesque faces of expressive art. Rabelais's novel is an art that can no longer be described as "universal," but creates, changing because it is fed on folk roots. It portrays art as obscene, parodied, ambivalent, extravagant. It does not avoid expressing unconscious instincts. The rotation of the world is important for it.

Who and when created the first Georgian book with the characteristics of grotesque realism? Where to look for original Georgian grotesque realism? Who was such an innovator Georgian?

This is David Guramishvili with his book "Davidiani".

4.2. The grotesque form of "Davidiani";

A) The title and the narrator

The title "Davidiani" mentions either that the book tells us the story of David. The main character in the title is notable for classical medieval writing. Each such case represents a fighter, proud face of the main character, or the author. In the case of "Davidiani", the author of the poem, the narrator and the character is David. There is something grotesque about such a decision, because in Georgian reality there was no such literary tradition.

The grotesque-symbolic look of this word is even more evident if we recall the famous painting by Guramishvili, known as "Self Portrait". In the uniform of the Russian soldier, Guramishvili, we think, is a bright face depicting medieval classics and grotesque art on a single plane. Guramishvili's "self-portrait" is a visible grotesque expression of one's own destiny.

Thin, short, bald Guramishvili resembles the famous knight Don Quixote Lamanchell in a self-portrait. It can be said that both characters ("Self-portrait's" hero David Guramishvili and Don Quixote from Cervantes's novel) are characters in a cycle of time, in such a spinning that it stumbles and never looks up. It's a carnival that meets its own earthly presence, with the power of crowds and the oneness of societies that lacks clarity and impurity, it's dirty as the squares

after the carnival and funny as the carnival itself. In this world everyone is in masks, everyone is playing. Only the last of the Knights remained here without masks.

The "Joyful Summer" was written at the end of his life by a defeated knight, who had seen a lot of things in his life, who had fought a lot, but never in his own struggle, only to be involved in somebody else's masquerade-carnivals.

A notable grotesque look is the announcement of "Davidiani's" adoption. The ambivalence of these faces is impressive. Nothing is lost, one dies and leaves its own essence. "Whatever I give birth to, I am a son/daughter, whether he/she is grown by someone." This earthly world "gave him infertility", but he himself won, "whatever he wrote, he adopted." This circulation is characteristic of exactly the grotesque art.

B) Form and means of expression

Guramishvili is an outstanding innovator in creating a new literary form. Let's face it, let's just say that even the modern postmodern Georgian writers are not as duped by what is happening in "Davitiani". Two poems, lyrical verses, Bible stories, or "Zubovka Woman" and "Joyfull summer" co-exist in one book, they have a common author-narrator character, who is also a different character in one of the poems (Kacvia's father), adopts the book and "baptizes" it. He uses 87 different measurements, a mixture of classic and folk forms. Historical reality and fictional reality are represented side-by-side without synthesis.

The language of the poem is also non-classical. The first parts of the book are in Rustaveli's light verses and old Georgian language, and we are convinced that their author received a classical upbringing. He can write in a way that "does not shorten Georgian, not create word-reduction". But as the book progresses, folk-language tools and vocabulary are gradually introduced into it. Forms and means of expression are also change. The classic metaphor in the book will soon be replaced by familial expressions, a parody of hyperbolization, the Virgin - a Zubov woman, a wisdom-Masonry, liturgy - carnival.

4.3.Carnival types in "Joyful Summer";

"Joyful Summer" seems to be the will of the author. In fact, it occupies the front pages of the book "The Will". Just as Cervantes, in his many difficult times, created the immortal face of the famous Idaglos, Guramishvili, frustrated with personal life, created the face of a Kacvia shepherd. We understand that these two characters differ from each other in terms of purpose or circumstance (even age), but their authors are remarkably similar. The two wise men, tired of loneliness and life, at times seem to sum up humanity, frustrated with the confrontation between carnival life and eternal wisdom, the struggles of the masses and individuals, the faces of freedom and slavery. They (Cervantes and Guramishvili) grew up in temples and lived in Carnival. From childhood they had been reading chivalrous epics, and his life taught the laws of

slavery and oppression. They went around the knights and saw the captives, merchants, traders, their zeal and eccentricity. They had to write the anthems of praise and create characters who seek self-defense from the carnival present.

A) Title and dedication;

The title of the poem - Joyfulness and Spring (feeling in the poem is the time that followed the "sad winter") - is exactly the feeling and timing of the carnival. "A Joyful Summer Has a Flower" - the time of opening of buds, when the winter's "early morning frost" can no longer hold the force of nature. The first Georgian poem begins with an eccentricity, it is dedicated to a Russian woman. From the beginning of the poem, the spring melodies of funny Slavic women, performed with soprano, are heard and we can imagine the love mood of a Georgian man. In these three verses everything is alive, and prayer comes from the heart. We may no longer be considered masters of the Arab-Indian-Mughazanzar-Kajetian, but the Slavic women "Vesela Vesna" no longer reminds us. Such an existence is rooted in folk roots, as far away is the Georgian royal door, whose owners are already very different from the great Tamari. It was as if Guramishvili felt that those voices would soon reach his cherished homeland and stay long in our existence.

Against the backdrop of Georgian literary traditions, a poetry for Slavic woman is also a parody of the poem.

"The Knight in the Panther's Skin"- the King Tamari- "I was praising the King Tamari, with tears which were full of blood".

"Joyful Summer" - a Russian woman - " Russian " Vesela Vesna" one woman fell for me."-

This line may be continued and this will be the first Georgian grotesque-parody poem to be presented. In a diminished reality, the author manages to make parody of the great poem "The Knight in the Panther's Skin" and the imagination brings up Don Quixote's sweetheart, Dulceina Toboselli's artistic face, which is an object of the Knights' love's parody of the new times. New-time narrator-characters, Guramishvili-Don Quixote, "manage" to be admirers in their space.

Changing the title symbol is very important. "Davitiani" like "The Knight in the Panther's Skin" is created- both of them are full of many pains and feelings, personal traits, and human wisdom. "A book this Joyful summer" is grotesque (similar to the grotesque pains in titles of the following era: "The Happy Nation", "Jako's Squatters"). Thus, the title and dedication of the poem, "Joyful Summer" and the face of the Russian singer woman, with the introduction of a new artistic-expressive method - grotesque - for Georgian poetry, is the first meeting of Georgian literature with Russian reality.

B) Ambivalent types of poem:

1. Poem Exposure (Winter-Summer Struggle);

The poem begins with a winter-summer battle. Cold winter winds win over hot summer winds. Ambivalence is the defining mark of this episode, as it is of Carnival in general. The most clearly Bakhtini's "pregnant death" face appears in the spring. When a dying winter gives way to its position, summer is born of it. The first chapter of the poem "The Battle of Winter-Summer and the Wind" presents this picture with carnival freedom.

It should also be mentioned that Guramishvili's poem also parodies the phenomenon of war with this fight. The era of the Great Wars for the Georgian Knights is over, so he can no longer tell the adventures of the Great Knights in the poem. The battles fought by famous knights have remained in the past and nothing more is left for the last knight of his era, except for the war parody.

2) The shepherd girl and the shepherd boy Kacvia;

A shepherd girl in the Georgian poem is engaged in carnival life. In order to gather a charm bouquet with the feeling of spring, when she is left alone in the wild nature meets a shepherd boy. The woman in this episode is free from any rules and prohibitions, she remembers no fear or etiquette. The shepherd does not know her, and therefore he is masked. Sure no one will see their relationship, no one will question and blame him for this "carnival act". She offers the strange boy a bouquet of her own, and herself. People who may be constrained by hierarchical barriers in life are characterized by bold, free-spirited relationships at Carnival. The shepherd girl's decision and action is so eccentric and familiar in the poem "Joyful Summer". And in that light the shepherd's face is strikingly different. The young, inexperienced shepherd refuses to participate in the universal carnival. He wants to get more out of life than the minute feelings. He calls out the girl to wait and test their love.

Accordingly, when we talk about the meeting scene of a shepherd girl and Kacvia, which is one of the most impressive places in the poem, consider the following:

1. A shepherd girl is the daughter of a carnival environment, the shepherd boy is the son of traditional values;
2. The shepherd girl wants a familiar-eccentric relationship, the shepherd boy - traditional marriage;
3. The shepherd girl is the daughter of the collective environment, the shepherd boy is the individual, the person;
4. For the shepherd girl now is spring, the shepherd boy sees eternity;
5. The time for the shepherd girl is circular, the shepherd boy sees Christ;

Didactics appear: all the characteristics of the shepherd girl must be transformed into the shepherd boy - the carnival environment - traditional values, familiar - eccentricity - to a

traditional marriage, the collective environment to individuals, and we should see eternity in the spring, and life should go upwards. It is a didactic of the poem that emerges in Kacvia's artistic form and echoes the classical values which are opposing eccentric and familiar life.

5. Theoretical-literary invariants of the poem;

5.1. European Pastoral Literature;

Medieval life forgot about a shepherd's life. Europe devoted to theological issues has paid little attention to purely literary themes. At the end of the medieval era, literature again recalled the eternal theme of shepherding.

It should also be noted that David Guramishvili's "Joyful Summer" has the least unity with European pastoralism of the XIV-XVIII centuries, as the latter was primarily an entertainment for the royal court and the aristocracy. However, we considered a brief analysis and a brief excursion of this occasion.

The first to try to resurrect the pagan shepherd community was Giovanni Boccaccio. In the era of Catholic mysticism and asceticism, he wrote a prosaic poem "Ameto" (1341, published in 1478). The work is pastoral of an allegorical nature. It is a kind of imitation of pastors of antiquity. Text is a preaching of free love. Compositionally, "Ameto" is close to "Decameroni".

Pastoral writing of the 16th century has a different character. Idealized tones describe the blissful state of the shepherds' rural life. The writers of this era are confronted with the carefree rural life to the social dissonance, hardship and misery characteristic of urban life.

Very often people who were describing rural idyll, they were far from understanding the real rural life. The shepherds painted by them were not real faces, but it was a kind of mask resembling the aristocracy of the royal aristocracy. The pastoral of this era resembles a kind of literary masquerade in which shepherds express the language and manners of aristocracy, sophisticated feelings and thoughts.

After the Middle Ages, people were so eager to watch the first bucolic content plays live in the open air, and they have never lost viewers. Tasso, Guarini, Sanadzaro - these are the names of those Italian playwrights whose plays have been very popular. The characters in their plays are often just outwardly shepherds, though their speaking and manners are different from those of the uneducated shepherds, that is to say, they often violated a perception of the reality of literature in them.

5.2. Russian Pastoral Literature and Russian Folklore;

The fact is, Guramishvili had to spend much of his conscious life in Russia. In fact, as a reader, he had been fed with Russian literature for years. Accordingly, it is necessary to observe and analyze Russian pastoral writings. Without this it is impossible to write a literary-artistic analysis of the poem.

Russia itself has no literary traditions until the 18th century. He adopted Christianity under Byzantine influence and followed the Byzantine traditions. Until the 18th century, the Bible was translated into Russian, the stories of the fathers were written, original memoir literature, sermons, historical chronicles. But particular literary works were largely created in this language from the 18th century, following in the footsteps of Peter the First. It is known that Peter was the first to open a door for Russia to Europe, including the assimilation of literary traditions. The beginning of the 18th century was actually an era of cultural uplift for Russia. When the country, embedded in the Russian swamps, starts getting creative, and with the help of Europe, for the first time, they share books and education. It is noteworthy that in parallel to translations of European classics, the Russian environment begins to create new texts. The new creation was largely an imitation of the European folklore in keeping with Russian folk traditions. Thus in the works of the first Russian creations - Lomonosov, Sumarokov, and Maykov, from the beginning of the 18th century, the theme of pastoralism, so familiar to European culture, has emerged.

As mentioned, European art has brought pastoral themes to life since the XVI-XVII centuries. For Europe, it was a largely imaginative type of art, by which high dignities were fascinated. In the parks and squares of landscape planning, the open air was an excellent entertainment of pastoral performances for the royal court and its equal European aristocracy. The shepherds participating in the idylls not rarely spoke the aristocratic language there, with aristocratic manners. That is why this art is sometimes referred to as Baroque style, because at times these performances in European art were loaded with manners and lost their integrity and naturalness.

What was happening in Russia?

Russian life was full of rural life. Here, even in Europe's imitation cities, the presence of humans did not go beyond mud and paths which were running between fences. There was a heavy social background in the country. Europe's rich and prosperous life included only the royal court and the St. Petersburg aristocracy. Scholars of this era say that princes in European pastorales were shepherds. In Russia, freelancers were brought in by chariots from the poorest districts to play the shepherd girls at the royal court. For the bad game, they were punished by sticks. The heavy yoke of serfdom weakened everything in the country.

Accordingly, Europe invented and revived pastoralism for the most part, and with these motives Europe avoided urban prosperity, commerce, even aristocracy, and saw the advantage of simple rural idyllic life and shepherding. Russian pastoralism, however, was a preaching of an absolute monarchy, appealing to the king's obedience to readers or viewers. It was created by imitation, it was created on a soil that had no literary heritage.

The main advantage of Russian pastoralism in Russian writing was the writing language, closely related to modern Russian, the simple, folk forms that laid the groundwork for the first Russian writing language and the later genius writers Pushkin and Lermontov relied.

We think that, besides the Georgian poet emigrating to Russia, whose work was mainly nourished by his native writing, he should have paid attention to Russian literary tendencies, and he was interested in this very moment - bringing simple, folk forms into Russian literature. Georgian writing of this era still has archaic stylistic features. It is precisely this era that coincides with the emigration of Catholicos Antony I to Russia, who has been the inspirer and preacher of literary processes known as the "Theory of Three Styles".

In the context of Georgian or Russian reality, when pastoral or non-pastoral, secular or theological writing in Russia or Georgia, on the theoretical bases of so called "Theory of Three Styles" established the writing language and inadvertently created a threat to the development of new literary languages. Davit Guramishvili, with his literary talents, chooses the way that will help form a new Georgian language and establish folk, secular, simple forms in Georgian literature. It is noteworthy that Guramishvili will also become a precursor and exemplar of the productive activities of the "Tergdaleulebi", who take from the great Georgian ancestors both the subject (the principle of righteousness and caring for the Kartli's problems, educational ideas and the Christian spirit) as well as the linguistic side.

Davit Guramishvili does not hide his fascination with Russian folk poetry, and even the ideal part of his poem is not about personal worldly fame. It is a poem written to praise the Lord and human morality.

How do the Mirgorodian people sing "Vesela Vesna"? What is the sound of those Slavic folk texts that inspired Guramishvili when he decided to create a Georgian poem on a topic known at that time? We have found some Russian-Ukrainian folk verses that are still sung and known as "Vesela Vesna". One of them sounds like this:

Cranes fly to the house,
come to life on the earth.

Go to the mountain in,
Whether the rivers are noisy in the distance,

A fox came to life,

That 's my spring.

The nightingale awakened,

that thrive your trills,

It is difficult to determine exactly which variation of this famous folk poem would have inspired David Guramishvili, though we think that the folk verse has not undergone much change in context.

In this verse, too, is the celebration of spring, the victory of the spring, the celebration of the land, the girls crushing the various crowns, chanting the nightingale. The poem "Joyful Summer" begins with a similar picture. Remember the verse:

“A joyful summer brings forth a flower;

The bitter winter was followed by frost,

Now shepherds rejoice,

Who do they love?

They vow. " (39)

It is worth comparing these two texts in terms of versioning. Academician Ak. Khintibidze calls the verse of "Joyful Summer" "Guramuli" and thus demonstrates its originality. 5-line stanzas, number of syllables in rows: 10/10/6/6/5, in which I string rhymes with II, III rhymes with IV, while the V string shortens the rhythm and forms the end of the verse. The Ukrainian verse above is also performed a small syllable (five-syllable) line. In it a stanza contains 4-4 lines. The number of syllables in the first three lines is equal, eight in each, the fourth line is cut shortly and is based on a 5-syllable line. We think in terms of sound it creates a similarity:

Go to the mountain in,

I am on fire.

Whether the rivers are noisy in the distance,

Cranes fly to the house,

come to life on the earth.

One woman from Russian Vesela Vesna

has fallen for me.

From this my heart was burnt,

At the same time, the last lines in both verses do not participate in rhyming pairs, separated from them, which gives rise to a peculiar tone.

It should also be noted that David Guramishvili was also preparing the poem for the song. The third, fourth and fifth lines of the first verse has number 2, and the author's handwritten note in the original text reads: "This is the number that says the verse where the line is should be repeated two times." The Ukrainian song verses above have signs of a repetition. There are many folk poems on Russian-Ukrainian folk motifs on the subject of spring, because spring was a real holiday in the north. It is difficult to say today, at the beginning of the third century of David Guramishvili's life, that the sound of the poem was created specifically from the tune of this song. However, the poem is obviously inspired by Russian songs. It is typical for Guramishvili's creation to hold a poem in any of the folk rhythms. Remember "Dinari" one of the verses of "Davitiani" , which is accompanied by the author's note: "A song in exchange for "Little Woman Tina"". The poem created on Georgian folk motifs is for praising the Lord in a literal sense. There is a Georgian verse on many Russian songs in the "Davitiani", which the author titles : "Song. Which one in Russian sounds: Uletella Zazulinko Cheres Dubinu ", or "Song. Which one in Russian sounds: "akh sulikocvela vletakh molodikh!" The relationship between Davitiani and Russian folklore is a topic for future research.

As they note, Guramishvili used 87 different metrics in the poem "Davitiani", forty of them are made by him (Tsereteli). Along with the Rustaveli light verse and literary instruments, he works mainly on Georgian and Russian folk forms. In the very first verse of the poem, it is clear that "joyful summer" is the inspiration of the Russian song.

We would like to draw your attention to another Russian folk poem. He is known by the title: "Хороши весной в саду цветочки". Here is one of his variations:

"Good spring flowers in the garden,
Even better than a girl in the spring.
Meet you in the evening
Nice in the garden -
At once life becomes different.
My happiness is not near,
I 'll knock on the window.
Come to a porch
You, my heart,
I 've been missing you for a long time.

Things happen in our lives,
Runs in with the clouds of the storm.
Clouds swim,
The wind is calming down,
And again the heavens are blue.
Good spring in the garden flowers,
Even better than a girl in the spring.
Meet you in the evening
Nice in the garden -
At once life becomes different.

This text takes the form of typical Russian folklore. It consists of five-string verses, in terms of number of syllables, it is: 10/9/6/6/9. Uniting the rhythmic pairs of the third and fourth verses and arranging them on the sixth string brings the tonality of this folk verse to the Georgian poem. In general, it should be noted that the five-syllable verses, which were so foreign to Georgian poems before Guramishvili, are not infrequently found in Russian Billins.

All of the above proves that Guramishvili's "Joyful Summer" theme feeds on its modern Russian roots, and the sound of the poem is nourished by Russian folklore, however, this does not hurt the Georgian Creator and his creations, as the story line and sound in the poem are original, and the Georgian Creator creates a new structural-poetic unity in the Georgian language - the poem "A Book This Joyful Summer".

6. Literary Invariants of the poem-

Theoretical foundations of the research of literary invariants of the poem

We came to the most in-depth issues of poem analysis. The anthropological, theoretical-ideological or theoretical-literary layers of the poem exist independently of the author; they are building materials, whether they are accumulated by past experience or present. The literary invariants showcase the talent of a particular writer, reveal and highlight his writing abilities and tastes. However, it should be noted that during our research on previous issues we could not avoid a number of issues in the poem and discussed them in historical or theoretical-ideological terms. This time, while researching the literary invariants, we will deal directly with the structure and artistic analysis of this small poem.

6.1. Poem versioning and its features;

Professor Akaki Khintibidze in his monographic study "Censorship in Georgian Verse and David Guramishvili's Versification" (our reasoning is based on this work) recalls Akaki's lecture about "The Knight in the Panther's Skin" in which Akaki observed that "for many centuries Georgian poets were abducted so blindly by Rustaveli, so strongly enslaved that they could not even imagine if another type of poem could have been written, they thought only sixteen-syllable, four-line light verse... The first writer to save himself from this slavery and pursue his own course was David Guramishvili, who was still following Rustaveli for a long time. At last he realized that he was a slow walker and nothing else and then he said: "Rustaveli is the sea of wisdom and no one can be compared to it," then he changed his style and began writing poems such as his "Kacvia Shepherd" and his public "Eo-Meo" (Khintibidze, 1965: 56).

The sound of "Kacvia Shepherd" sounds different and unique for Akaki, too. It is Guramishvili's property and accordingly, he is called Guramuli by Akaki Khintibidze. This makes its originality visible. The findings we find in Khintibidze's study are striking. He argues that based on the Davitiani autograph, taking into account the author's excerpts and the version-based analysis provided by other data, it can be said to have produced a sensational result: David Guramishvili wrote in 87 verse forms. This figure is colossal, as evidenced by the fact that so many delicate forms are not familiar with Guramishvili's earlier Georgian poetry as a whole" (Khintibidze, 1990: 70). Surprised by this result, he discusses and highlights several possible causes of such diversity:

1. Guramishvili who had aristocratic origin loved folk songs, folk soul and melodies since his childhood and incorporated them in "so boldly in official literature" (Khintibidze, 1990: 71).
2. "Expanding the metric repertoire was also a result of the development of the lyric. Guramishvili era is a transitional stage in the history of Georgian literature from the epic to the lyric. The lyric verse would hardly tolerate twenty-sixteen-syllable long measurements. Lighter, more flexible, elastic metric shapes were needed. Guramishvili's fine poems are lyrical works, and the poem "Kacvia Shepherd" is full of lyrical yawnings. The novelty and variety are evident in the fine verses and in "Kacvia shepherd", too. The historical epoch is almost entirely performed in traditional Rustaveli verses." (Khintibidze, 1990: 71).
3. "Guramishvili's innovations have been driven by the versioning searches of Sulkhani-Saba Orbeliani, Vakhtang VI and Mamuka Baratashvili (Khintibidze, 1990: 72).
4. "Most of Davit Guramishvili's poems are arranged on the Russian-Ukrainian songs. The source of 34 verse forms is non-Georgian" (Khintibidze, 1990: 72).

The charts in the Appendix to the Survey ("Censorship in Georgian Verse and David Guramishvili's Versioning") determine the peculiar shape of each verse.

6.2. The poem's style and stylistics;

The style of "A book This Joyful Summer" is special, different from other parts of the book "Davitiani". With this small poem, the author prepares to finish the book. The book is autobiographical, its versatility and rhythmic diversity somewhat a metaphor for Guramishvili's "difficult" (repeatedly mentioned) life, which is itself a metaphor for human history, once again the road of Adam (Kekelidze, Siradze, Gaganidze, etc.). The first parts of the book, written in accordance with Rustaveli's light verse or hymnographic traditions, are kind of a reminder of the past, are values and honor. A different version of "A book This Joyful Summer" (Guramuli) brings a breath of novelty. It is the beginning of a new Georgian language and a new Georgian lyric. This characterization (versification) of the poem's stylization seems to prepare us for an era of change. A classic sixteen-syllable verse is replaced by light melodies based on folk rhymes, five-stroke stanzas, commonly used enjambments.

Along with this there has already been a decomposition of the old Georgian morphology-syntax. As a sign of ergative case - "man" addition form in old Georgian, modern forms of Georgian language emerge simultaneously. However, most of the cases "nartaniani" plural forms are mostly preserved. It should also be noted that in a number of verses the rhythmic pairs and alliterations are formed by the plural form of "nartaniani".

It is worth noting the pairs of adjectives and nouns. The prepositional arrangement of the adjective characteristic of the Georgian language in the study poem is characteristic of Georgian spoken language and with a style that is close to folk language, it serves the purpose of the author - to create a poem for all, to move away from complicated, unnatural grammatical forms, and with this public language give a general educational purpose to creativity.

The poem is full of vulgarisms, obscene expressions, folk-carnival vocabulary. We have already noticed that this was somehow a calling of the soul of the several eras. A person who is far from renaissance humans, is in the obscene environment and he/she himself accommodates these expressions. In the hymns of the Lord David Guramishvili revived the theological symbols. This time (in the poem "A book This Joyful Summer") his aim is to sing in a new age, to give common people faces immortality in art.

But, there is one "but"! This is the will of the writer: Let us not forget the eternal, moral, immutable values in this common joy. That is why, in parallel with this general sentiment of the poem, there is the face of thoughtful Kacvia. The way of contrast seems to wake us up. This is how we get to the end of the poem. Educated Kacvia is the future of the universe. Accordingly, the lexical stock of the poem, the original verification, the new Georgian literary forms, the novelty of characters and situations, creates a different style of poem (different to the classic poems of Guramishvili himself) and serves the purpose of the poem: to describe a new pagan time and place of eternal values in it.

6.3. The system of Poem's Artistic faces -

Metaphor, symbol, myth

However, we will not be able to observe the narrative directly unless we focus on the artistic system of things. Anyone, who has ever researched Guramishvili, notes the differences between his artistic characters, the main research concerns the types that was brought up by the artistic system of Bible books.

From the very beginning they noticed that Rustaveli's metaphor differs from that of Guramishvili. This distinction must be explained by the essential features of the classic style metaphor and the grotesque metaphor. The main characteristic of grotesque is sharp contrasts, which serve to exaggerate the properties of the subject and, therefore, to combine reality and fiction, tragic and comic. The purpose of Rustaveli's metaphors is to hyperbolize, to glorify the subject. The purpose of Guramishvili's metaphors is grotesque contrasting; It is an attempt to reach a caricature exaggeration, to show the reality of contrasts.

Side by side with metaphorical faces, there are more and more talking characters. The metaphor is unitary, a symbol - a multiple-use and it is an unifying face of the present and the past. The throne of winter or summer is a metaphor, and winter and summer are symbolic of art. We want to get rid of these two artistic forms first, since the first one is mainly a linguistic characteristic, while the second, the symbol, is on the intellectual side. In the different worlds of metaphorical thinking of grotesque literary monuments, we often find symbols familiar to the classical age. "It was a time of summer" – is a symbol of hope and joy. The snake is "Kajeti". Types of symbolic thinking in grotesque literature seem to come alive, act, become tangible. The metaphors help Guramishvili to better understand the classic characters. With the sounds of warm breath and birds, snakes flutter in the fields. In general a snake is such a dangerous symbol of humanity.

At the same time, it is safe to say that "Joyful Summer" is the first poem, in which for the first time in Georgian reality emerged metaphors written in an animist vision as characteristic of grotesque literature in their dual nature and parody nature.

In the poem we find metaphors of the kind we call the jewels of artistic language: "I am a rose, and be a violet"(51); "I am lost in sorrow, I am in distress; my heart does not give me happiness" (235); there are metaphors with the biblical form: "Oh, my soul...to be beaten by a sin, and put you in an inextinguishable fire" (295). "Oh, if my meat will be eaten by wolves"(299); We find these metaphors in the parts of the poem in which the inner world of the characters and their personal pain appeared. At the same time, each of them serves to convey the inner nature of the character. Thus, metaphors with a sense of spirituality often belong to the shepherd Kacvia, and metaphors which express fleshly feelings – the shepherd girl.

The metaphorical faces often associated with well-known face symbols with Guramishvili. Already mentioned - winter-summer, a shepherd, a woman, a snake, an old man, fire, water ... This is an incomplete list of characters that came from humanity's past in

the poem and acquired a new purpose in the new environment and they created a new myth. In previous chapters of our research, we have tried to talk about the origins of many of them, this time we are interested in their new lives, as each symbolic face, despite its resilience, acquires and creates new dimensions in each text. Together with the metaphors they create a new mythical world in Guramishvili's poem.

Guramishvili refused to be without "children". He wished to create a seed to continue in it. Like old pregnant women (Terakoses) the old man has created a new life, a new myth.

This new myth may be briefly conveyed:

One summer day three shepherd girls decided to work together and divide what they found. One girl found Kacvia shepherd, the other a donkey, the third was left empty-handed. The girl who finds Kacvia falls in love with Kacvia, but the shepherd boy is not in a hurry, he doesn't want to repeat his father's mistake. At the same time, he is ready to take the pledges of the girls, to wait for the casting lots and if he accrues the girl he's already familiar with, he will be like husband for her. The girls begin to fulfill their promise. On the junction they out Kacvia's bogey-man, they tied up the donkey on it and they are preparing for the cast lots. The girls brought different things. They trusted their luck and waited for the passer-by. A stranger also appeared soon (this is a necessary attribute of the myth). The stranger was a wizard. She gave the girls a "blank paper" and demanded: put it on the casting lots and then bring back here. It was written on the paper: A girl who found nothing should look for a husband, if she can't find it, his future is to be a nun. The donkey finder got the donkey, it was also written that the insects would suffer her when she will ride it. The girl who found Kacvia got Kacvia himself.

"Look, it wrote the fate of a husband and a wife,

How a right couple they are."

This verse is the lyrical twist of the writer, it is a reminder of the myth, a wisdom that the reader must believe. It is destiny to find each other in this world - this destiny is written by the God, it is the will of the God for Christian Guramishvili. The key is for a wise person to understand what the Creator wants from him and not to stray from the path. Katzia is like this. The myth goes on. Kacvia learns that the Lord gave a chance to him to be a shepherd girl's husband, he "thanks the Lord," and he is preparing for getting married, he sits next to his father and asks for some wisdom to teach him. Without sharing the knowledge of ancestors, the secret of marriage cannot be gleaned - this is another teaching of the Guramishvili's myth. If you are preparing for fatherhood, you must know your father's wisdom!

Thus, Guramishvili's "Joyful Summer" metaphors, classical or non-classical, are power and opportunity to convey a new myth better, and the traditional symbolic faces illustrate

the writer's purpose - to create a new myth for the modern young people of the modern world.

6.4. Features of the poem's narrative - story, characters, environment;

The study poem has several narrators. The first of these may be similar to the author's voice, as the three-stanza narrative fulfills the function of the poem's prologue and expresses the author's wish: a narrator, who is in love, prays and asks, "to be able to write good word order" (3).

The story of winter-summer is revealed in a new way in the poem. The thematic narrative is continued by the third voice, which can be distinguished from Guramishvili, which is so rare in the book "Davitiani". The narrative goes on with personification and the story line evolves rapidly. Here, the landscape helps the author to better convey his purpose, to create an environment in which his characters will act naturally, which will help them visualize better. At the beginning of the story arc, the image of nature personification is characteristic of nineteenth-century Georgian writers. It might be said that "Joyful Summer" is the first Georgian poem to begin with this way. The meeting of Kacvia and the girl is lively and impressive. This episode fits well with the environment and develops the characters.

In this story - this is how the story development can be conveyed. The first story teller tells the story of Kacvia, the second story teller is Kacvia himself, and he tells the story of his father's adventure, the third voice will soon be heard: Kacvia's father tells the story of mankind. This development of the story is the principle of continuity of human history. It is possible that Adam was also telling his own children the story of their own downfall. Who listened (Abel, Seth, Katzia), who ran away (unsatisfied children), and who only cared for his father because of his legacy (the symbolic face of the older brother from the parable of the "unsatisfied child"). There are many characters in Kacvia's narrative: his grandparents, sick grandfather, a neighbor with his wife and mother-in-law, a village priest. The narrative is simple, the story describes the everyday social routine, the moods of characters' are weak.

In this episode, the neighbor's face is especially memorable.] A neighbor is a living character, you laugh at him, you get angry somewhere, you can't understand the basis of his actions, but you will definitely remember him because he is a different character, generally a "neighbor" who fills the poem's environment, the local cosmos, and loads with social features.

Kacvia is a powerful narrator. He persuades both his girlfriend and his readers that forbidden love will anger the God, "I fear God, I am still a saint," (276) - This is how he characterizes himself and asks the girl to fulfill her promise which she gave to her friends. The girl goes. Kacvia is weeping with words "oh, my soul..." - and - it's a strong episode of Guramishvili's work. He can express emotions especially in a lament kind of lyrical poems.

The plot line now leads us to the shepherd girls, and there once again will be confirmed by the stranger wizard that “the fate of husband and wife is decided into the heaven”. We might discuss the symbolic side of this episode. Whose face might be the stranger with mystical possibilities? Why three girls? Why the junction? What symbolic characteristic can have or we can give to the donkey or the owner of this donkey? To the things which the girls have? Literature scholars generally will not have a single answer to these questions. We think these circumstances give the episode eternal mystery and make us realize that much is hidden both in life and in literature and that both destinies are “decided in heaven”.

Kacvia's father is an active character in the last episodes of the poem. It is noted many times that he is a prototype of the writer (Siradze, Ghaganidze). The father-son dialogue in the finale part of the poem is fed by the imagination. Guramishvili's dream is to come to terms with the successor and to distribute the business of his fathers and share their moral experience. Childless Guramishvili's dream is to have a successor next to him and give him/her some advice, to tell about the stories of their ancestors and to share their moral experiences. Guramishvili's innovative talents now speak to us from a specific character. Contemporary, liberated from obstacles, writers will be jealous of Guramishvili's courage in revealing himself as a narrator in the book “Davitiani”. He from time to time says what he wants to say from the position of the writer, and from time to time by means of the characters. He's everywhere here. He himself tells us, he is somehow the character of Kacvia - a moral hero, “oh, my soul...” The author is also the father of Kacvia- an old man who has many sins in the past and is sanctified by the pain of life. With Kacvia shepherd, Guramishvili leaves himself here, in this world without any pathetic. Do you like Kacvia's actions, morality? This is David. He wanted to be like this. However, he is Kacvia's father, too. Fighting against the "Turkish-Kizilbashes", a wise old man with one eye, bored with captivity, he now enjoys writing verses and he is eager to grow the world.

6.5 "Joyful Summer" as a new poem;

"Joyful Summer" is a small poem known as New Poetry in Literature Theory. It has one main character, the story revolves around him and it serves to solve a particular problem (love) for Kacvia. There are several motifs in the poem: meeting Kacvia and the girl, Kacvia's parents' adventure, Kacvia's and her father's extensive dialogue. As each motif appears, the plot frame expands and the story unfolds and develops. There are no complicated plot twists here. The time in the poem is also limited. Although we have heard many adventures since the beginning of mankind, the time of the poem is still a few days. On the second day of the girls' meeting, they cast lots, Kacvia learned about it and addressed her father for advice. The poem ends with Kacvia and his father's dialogue.

The space in the poem is also small. One village and its surroundings, the fields, are places where the actions take place.

The text is not of historical genre, it has no invincible and undefeated characters. In the poem the foregrounding are the characters' spiritual feelings and their moods. Lyricism is one of the main features of this poem. The writer's lyrical yaw, the lyrical feelings of the characters, the lyrical mourning "oh, if..." The poem is loaded with the characteristics of the new poem. The latter lyrical episode is followed by the culminating part of the poem: "the woman's meeting with friends with peace and sharing the found things". This episode is concluded with the writer's lyrical deviation, Which can be considered one of the main points of the poem, and so is relived the idea of the poem - the secrets of marriage are blessed by God.

It is believed that the new poem was first formed in a romantic setting. Did Guramishvili outstrip World Time? "Joyful Summer" is a poem of pastoral themes created in the footsteps of European or Russian pastoral plays and idols, which by its characteristics belongs to the genre of the new poem. The beginning of the latter one is named after Byron.

We do not outstrip time, wait for the future to come to great conclusions, and we only note that the new poem, in terms of genre, is on pastoral themes, Guramishvili's "A Book This Joyful Summer" is a special occasion in the history of world literature.

6. 6. Evaluation - "A Book This Joyful Summer" as a part of the History of Literature;

How to make an evaluation of a literary work?

There is no absolute standard, of course, but literature theorists demand it from us, in order to avoid any misunderstanding that may lead to a confusion of functions, literature must be judged according to the criteria which must meet in the traditional sense. However, we all know that these criteria are endless and nameless. However, it is difficult to exclude subjectivity, or to grant it only one vote.

On the other hand, the difficulty is that one component, in the art world, may be so high that it may overshadow others. What is the most important part to consider when we evaluate the poem "A Book This Joyful Summer", which is the most valuable part of the poem?

Structural analysis of the poem's invariants has shown that such sides are numerous. In this poem the author presented new abilities of Georgian language, showed language in new dynamics, different vocabulary, different grammatical forms, different meters, rhythm. The language acquired a new sound here, and Guramishvili became the inventor of the Georgian verse.

Guramishvili refuses to use the "three-style theory". With folk linguistic features he creates new forms like virtuoso. He asks the readers which of them is better? This self-confidence is a characteristic of a great artist. The Georgian verse derives much from its version of "A Book Joyful Summer". The five-line, unequal-syllable verse, the characteristics of the Georgian-

Slavic-European poem, eventually separated Georgian verse from the East, which was rarely heard in 18th-century Georgian literature.

In terms of offering novelty, Guramishvili's poem is also noteworthy on the other side. We mean the use of grotesque forms in Georgian poetry, which we have presented in many ways in this study. From the assessments point of view, it should be noted that Guramishvili crossed the borders of classical literature, so called Renaissance, in this poem and with an ambivalent attitude created a new literary model: In a grotesque reality, he presented a world of classical values, with the use of contrasts and parodies he created a moral character of Kacvia, who has a spirit of the Renaissance era, but with other characteristics, he is a new age man in a folk-carnival surroundings. At the same time, by creating Kacvia's character, Guramishvili responded to the spiritual pains of moral heroes (such as Don Quixote) in the world literature.

A reader with a great aesthetic experience needs Guramishvili's poem to fully grasp its hidden layers. Understanding the topic of the sanctity of marriage requires "remembering" the human experience in the work. Biblical allusions or a direct mix of biblical stories, lyrical deviation of the writer, and the emotional lyric that accompany the narrator create precise literary verses in many parts of the poem.

All of these are the uniqueness of the artistic side of the poem. The harmonious unity of nature and people appeared in the poem of the first Georgian pastoral genre. The artistic creations of the animism and, in some cases personification are the starting points of many Georgian creations of the next century. In the last years of his life Vazha-Pshavela wrote a poem "In Memory of Davit Guramishvili". He "kisses the ghost" of his great ancestor, dearest grandfather and says :

"I boiled with your tears
The porridge of my feelings,
For cooking such a meal
A person needs a lot of hard work."

Ilia, too, had great spiritual ancestry. It has repeatedly been noted that many aspects of Ilia's creative and public activities are based on the problems which are noted by Davit Guramishvili's "Davitiani". Ilia adapts and develops Georgian grotesque art, giving it new scales (even with the creation of grotesque portraits not seen with Guramishvili). However, here we don't want to draw your attention to the problems in Ilia's particular poem "Hermit" and its resemblance to "Joyful Summer".

In both poems the faces of the shepherd girls appear as a temptation of holiness. Kacvia is strong, the hermit was appeared to be weak. In the first case, "sacred young man " wins, and in the second, the sacred fails with the profane environment. Researching these two poems in one point of view is an interesting material for literary scholars. In this case, we can only

note that even this resemblance gives us the right to say that "A Book This Joyful Summer" is the source of news for 19th-century Georgian writers both purely linguistically and ideologically. It gave many new types of fiction, metaphor, fiction, types or ideas to the new Georgian literature.

"The desire, to justify the objectivity of literary values in some ways, does not require any static law." (Welek, Warren, 2010: 360). Accordingly, we can say that the writer or his creation is eternally reassessed at a particular time. Guramishvili's work was often "valued" by other sections of "Davitiani". Now is the time to distinguish from his creations a new Georgian poem "A Book This Joyful Summer", to see its innovative side, to give it a starting point for new Georgian literature and to explore the literary and artistic processes of the nineteenth and twentieth centuries.

7. Conclusion

"Conclusion - should be part of the main findings of the study;"

(From BSU Doctoral Regulations)

Guramishvili's research, especially "A Book This Joyful Summer", requires unparalleled opportunities for a comparative method. The allusive-remembrance network of the study poem includes antique roots, biblical layers and morals, European or Slavic realities, classical or grotesque forms of literature, genre metamorphoses. Guramishvili worked on the philosophy of the world through the writer's pen and the dialogue with him will always be fruitful and progressive for the present at any time.

Accordingly, the scholar of "A Book This Joyful Summer" should be familiar with the anthropological roots of the poem, Theocritus, known as an innovator in ancient literature, a five-hundred-year far from Homeros, A]and yet he was brave enough to bring new stories and new voices into the writing. Theocritus "dared" to write about Daphni in the country of Achilles and Odysseus. Instead of imitating Homer's epic narrative, he created the idylls and thus occupied the place of the great creator of the small genre alongside giant and grand writers. It is difficult to argue whether or not Guramishvili read Theokritos (ancient classics were translated actively in Russian cultural space in the 18th century), however, sensitive access is obvious. Guramishvili also repeated the painful and dangerous separation with the great ancestor (R. Khalvashi, 2016), the latter followed "Davitiani" as Hamlet is followed by his father's ghost. We think it should have been valued by Valerian Gaprindashvili, when he wrote an essay on sensitivity of sonnets, he wrote about Guramishvili: "Guramishvili must have been Don Quixote, and fate had made him be Hamlet." (Gaprindashvili, 1920: 10).

Guramishvili's personality is followed by the knowledge of mankind like the ghost, which one to weep and take. He is old, he is "childless" on this earthly world, he has a lot to say to mankind, and anyone who has anything to say, he/she is crazy in this era as Don Quixote

and he thinks about being or not to be as Hamlet. The world of art is familiar with the topic of the pregnant old women. Miniature terracottas or sculptures of old pregnant women are found in many places. Bakhtini proclaimed them ambivalent types of grotesque art as he saw in it the parodied horrors of life and death, birth and death, beauty and deformity.

Guramishvili is a "Pregnant" old woman, from whom Kacvia was born as an heir, was born with pain, emotion. Not with knowledge, but with feeling. Not with wisdom, but with inevitability. He was born because he was mature. He has matured since he suffered. Suffered because he lived. He has lived since he was born. Born-lived-suffered-matured-born... - It is so forever, from man to thought and from thought to man. "What I gave birth to, as my child, if it will be grown by someone", - He knew that he would create a thought that would then form a man. That is how he stayed in his own poem, which we are discussing now.

We call this non-idealized (human) reflection of reality a grotesque art. Whether or not Guramishvili is a grotesque source of Georgian literature may be controversial (there are similar faces in chivalrous-hunting epics or folklore), but there is no doubt that "fifteen (already sixteen) centuries in totality" sharply reversed the aesthetic line of its existence. Biblical morality and self-existence is one big grotesque of Guramishvili's consciousness.

Didactics appear: all the characteristics of a shepherd girl must be transformed into a shepherd boy's characteristics -the carnival environment - traditional values, familialism - eccentricity -to form a traditional marriage, to form a collective environment as individuals, we must see eternity in the spring, and life must go upwards. It is a didactic of the poem, formed in Kacvia's artistic forms, and echoes the classical values of opposing eccentric and familiar life.

Innovative, varied and unique sound, new Georgian literary forms, characters and situations writing novelties create a different style of poem (different to the classic verses of Guramishvili himself) and serves the purpose of the poem: to describe the new impending time and the place of eternal values in it. However, the metaphors in "Joyful Summer", whether classical or non-classical, are a force to be able to better convey a new myth, and the traditional symbolic faces illustrate the writer's purpose - to create a new myth for the modern youth of the modern world.

Guramishvili's work was often "valued" by other sections of "Davitiani". Now it is the time to distinguish from his creations a new Georgian poem "A Book This Joyful Summer", let's look at its innovative side, give it a starting place for new Georgian literature and research at the literary and artistic processes of the nineteenth and twentieth centuries.